

LOP.430.002.2021
Nr ewid. 144/2021/P/21/083/LOP

Informacja o wynikach kontroli

**REALIZACJA ZADAŃ
DOTYCZĄCYCH ODBIORU NIECZYSTOŚCI CIEKŁYCH
ZE ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH
PRZEZ WYBRANE GMINY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO**

DELEGATURA W OPOLU

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

Informacja o wynikach kontroli

Realizacja zadań dotyczących odbioru nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych przez wybrane gminy województwa opolskiego

Dyrektor Delegatury NIK w Opolu

Iwona Zyman

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banas

Warszawa, dnia 25. 11. 2021

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ	4
1. WPROWADZENIE.....	5
2. OCENA OGÓLNA	7
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI	8
4. WNIOSKI.....	14
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	16
5.1. Przygotowanie organizacyjne urzędów do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej.....	16
5.2. Egzekwowanie przez organy wykonawcze gmin, realizacji obowiązków właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz monitoring częstotliwości ich opróżniania.....	21
5.3. Egzekwowanie przez organy wykonawcze gmin, realizacji obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości.....	26
6. ZAŁĄCZNIKI	30
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	30
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych.....	35
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	40
6.4. Wykaz podmiotów którym przekazano informację o wynikach kontroli	41
6.5. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli	42

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

asenizacja	zabieg sanitarny, polegający na usuwaniu ze zbiorników bezodpływowych nieczystości ciekłych
Kpa	ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, ze zm.)
koś	komunalne osady ściekowe
organ wykonawczy gminy	odpowiednio Wójt, Burmistrz i Prezydent miasta
organ stanowiący	odpowiednio Rada Gminy/Miejska
Poś	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.)
przydomowa oczyszczalnia ścieków	zespół urządzeń technicznych, służących do neutralizacji ścieków wytwarzanych w jednym lub kilku gospodarstwach domowych
ścieki bytowe/ nieczystości ciekłe	zgodnie z art. 3 ust. 38a Poś przez ścieki bytowe należy rozumieć, ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego lub użyteczności publicznej powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków, ustawa rozróżnia także inne rodzaje ścieków m.in. komunalne, przemysłowe, rolnicze
ucpg	ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2021 r. poz. 888, ze zm.)
ustawa o NIK	ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.)
uPb	ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.)
zastępczy wywóz nieczystości	ciążący na gminie obowiązek zorganizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów na tę usługę
zbiorniki bezodpływowe	instalacje i urządzenia przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania
zezwozenie	zezwozenie na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy organy wykonawcze gmin prawidłowo realizowały wynikające z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku zadania przeciwdziałające wprowadzaniu nieoczyszczonych nieczystości ciekłych do wód lub gleby?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy urząd był prawidłowo przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe?
2. Czy organ wykonawczy prawidłowo egzekwował realizację obowiązków przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz czy skutecznie monitorował częstotliwość ich opróżniania?
3. Czy organ wykonawczy prawidłowo egzekwował realizację obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości?

Jednostki kontrolowane

Kontrolą objęto osiem urzędów miast i gmin (Cisiek, Gorzów Śląski, Kietrz, Korfantów, Lubrza, Praszka, Paczków, Strzeleczyki)

Ochrona środowiska, w tym prawidłowe utrzymanie czystości i porządku ograniczające zanieczyszczanie ściekami bytowymi wód oraz gleby, należy do zadań własnych gminy. Realizowane jest ono między innymi poprzez szereg działań zarządczych, kontrolnych oraz ewidencyjnych i sprawozdawczych. Obowiązki w tym zakresie ciąży również na mieszkańcach gmin. W przypadku właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenach nieskanalizowanych, obejmują one m.in. wyposażenie takich nieruchomości w zbiornik bezodpływowy na nieczystości ciekłe lub w przydomową oczyszczalnię ścieków.

Organy wykonawcze gmin, na podstawie przepisów ucpg, zobowiązane są do prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych. Rzetelna ewidencja takich urządzeń umożliwia nie tylko kontrolę częstotliwości opróżniania zbiorników, co ma bezpośredni wpływ na stan wód i gleb na terenie gminy, ale też zapewnia efektywne planowanie rozwoju sieci kanalizacyjnej. Jest to szczególnie istotne w sytuacji, gdy ponad 60% nieruchomości na terenie kraju nie zostało podłączonych do kanalizacji (wg danych GUS w 2018 r. wskaźnik skanalizowania liczony jako stosunek liczby budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji do liczby budynków mieszkalnych ogółem wynosił zaledwie 36,95%).

Z przepisów o samorządzie gminnym wynika, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, m.in. w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz utrzymania czystości i porządku należy do zadań własnych gminy. W ww. zakresie do obowiązków organów wykonawczych gmin należą tym samym zadania związane z przygotowaniem projektów uchwał w tych sprawach, wydawanie zezwoleń na prowadzenie określonych rodzajów działalności oraz kontrolowanie przestrzegania i stosowania przepisów ucpg.

Pomimo rosnącej liczby mieszkańców Polski, których nieruchomości przyłączane są do sieci kanalizacyjnych, wiele osób nadal użytkuje instalacje sanitarne oparte na gromadzeniu ścieków bytowych w zbiornikach bezodpływowych. Według danych GUS, w 2017 r. teren województwa opolskiego (poza aglomeracjami), zamieszkiwało ponad 246,3 tys. osób, które nie miały dostępu do kanalizacji. Tym samym łącznie (wraz z mieszkańcami aglomeracji) około 276,8 tys. osób, tj. 28,07%, mieszkańców województwa, korzystało lub powinno było korzystać ze zbiorników bezodpływowych lub z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Przeprowadzone przez NIK¹, w latach ubiegłych kontrole, wykazały systemowe zaniedbania polegające na braku mechanizmów reagowania na występowanie istotnych różnic pomiędzy objętością wody dostar-

¹ Wykonywanie przez gminy woj. lubuskiego zadań w zakresie nadzoru nad funkcjonowaniem zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków (R/16/003), Realizacja przez gminy województwa wielkopolskiego zadań z zakresu gospodarki ściekami bytowymi, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym (I/16/009), Wypełnianie przez gminy zadań dotyczących gospodarki ściekami bytowymi, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym (R/11/004), a także ujęta w Planie pracy NIK na 2020 r. kontrola Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych (P/20/046).

Okres objęty kontrolą

Lata 2018–2020
z wykorzystaniem
dowodów powstałych
przed lub po tym okresie

czanej mieszkańcom, a objętością nieczystości odbieranych taborem asenizacyjnym (średnio odbierano 55,5% ścieków). Skala tego problemu była największa na obszarach słabo skanalizowanych, gdzie w skrajnych przypadkach odbierano jedynie 5% wytworzonych nieczystości ciekłych. Skontrolowane gminy nie identyfikowały też, ani nie podejmowały prób wyjaśnienia tych rozbieżności, pomimo dysponowania informacjami wskazującymi na istotne ryzyko nielegalnego pozbywania się nieczystości ciekłych.

W związku z powyższym Najwyższa Izba Kontroli, przeprowadziła z własnej inicjatywy kontrolę – (P/21/083) – w ośmiu gminach z terenu województwa opolskiego. Jako kryteria wyboru jednostek do kontroli przyjęto liczbę zbiorników (powyżej 1000 szt.) zlokalizowanych na terenie danej gminy oraz niski stopień dostępności sieci kanalizacyjnej, wyrażony różnicą pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji (powyżej 50%).

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie realizację przez organy wykonawcze objętych kontrolą gmin zadań wynikających z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, przeciwdziałających wprowadzaniu nieoczyszczonych nieczystości ciekłych do środowiska. Świadczą o tym stwierdzone nieprawidłowości, w tym dotyczące nierzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych, zaniechania kontroli umów dotyczących wywozu ścieków bytowych oraz organizowania zastępczego wywozu takich ścieków, a także braku rzetelnej weryfikacji prawidłowości realizacji obowiązków przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

W organizacji wszystkich objętych kontrolą urzędów uwzględnione zostały zadania w zakresie gospodarki ściekowej. Jednak sposób realizacji tych zadań nie zapewnił skutecznego egzekwowania od właścicieli nieruchomości, które nie zostały podłączone do sieci kanalizacyjnej, prawidłowego postępowania z nieczystościami ciekłymi. Tylko niewielka część ścieków bytowych była gromadzona w zbiornikach bezodpływowych, a następnie odbierana taborem asenizacyjnym (6%) lub oczyszczana w przydomowych instalacjach (również 6%). Powyższe, w ocenie NIK, wskazuje na powszechność zjawiska nielegalnego pozbywania się przez mieszkańców ścieków ze swoich posesji.

Dane zamieszczone w ewidencjach zbiorników bezodpływowych większości skontrolowanych gmin, nie umożliwiały realizacji celu ich prowadzenia, wynikającego z art. 3 ust. 3 pkt 1 ucpg, tj. kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników. Ewidencje te nie były też kompletne.

Gminy dysponowały niepełnymi informacjami dotyczącymi umów na opróżnianie ww. zbiorników, z których wynikało, że na koniec 2020 r. jedynie 27% właścicieli nieruchomości zawarło wymagane umowy. Pomimo tego, w latach 2018–2020, nie weryfikowano prawidłowości postępowania z takimi nieczystościami przez pozostałe osoby będące właścicielami ok. 5,6 tys. nieruchomości.

W wyniku zaniechania identyfikacji przypadków braku zawarcia ww. umów gminy nie organizowały wywozu zastępczego, o którym mowa w art. 6 ust. 6 ucpg. Nie były wydawane również decyzje przewidziane w art. 6 ust. 7 tej ustawy, ustalające m.in. obowiązek uiszczenia opłat za opróżnianie zbiorników. Nieustalona przez kontrolowane jednostki kwota z tego tytułu, opłat za 2020 r., stanowiących potencjalny dochód własny gminy, wyniosła co najmniej 1,1 mln zł.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła również zaniechanie przez organy wykonawcze gmin kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ucpg przez właścicieli nieruchomości, w tym częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych. Tylko w trzech gminach prowadzone były takie kontrole. Ich liczba była jednak niewielka i umożliwiała objęcie weryfikacją jedynie 2,4% zaewidencjonowanych w tych gminach zbiorników.

Kontrolowane jednostki nie prowadziły skutecznej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. W konsekwencji, pomimo tego, że część sprawozdań była przekazywana po terminie lub zostały one sporządzone nierzetelnie, nie wszczynano postępowań zmierzających do nałożenia kar pieniężnych. Ponadto zidentyfikowano dwa przypadki zaniechania złożenia wymaganych sprawozdań, przy czym w aktualnym stanie prawnym gminy nie posiadają możliwości przymuszenia takich podmiotów do realizacji obowiązków sprawozdawczych. Organy wykonawcze nie zapewniły także skutecznego nadzoru nad działalnością podmiotów prowadzących ww. działalność. W okresie objętym kontrolą nie prowadzono kontroli w tym zakresie, a w trzech gminach wystąpiły przypadki świadczenia takich usług przez podmioty, które nie posiadały wymaganego zezwolenia.

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

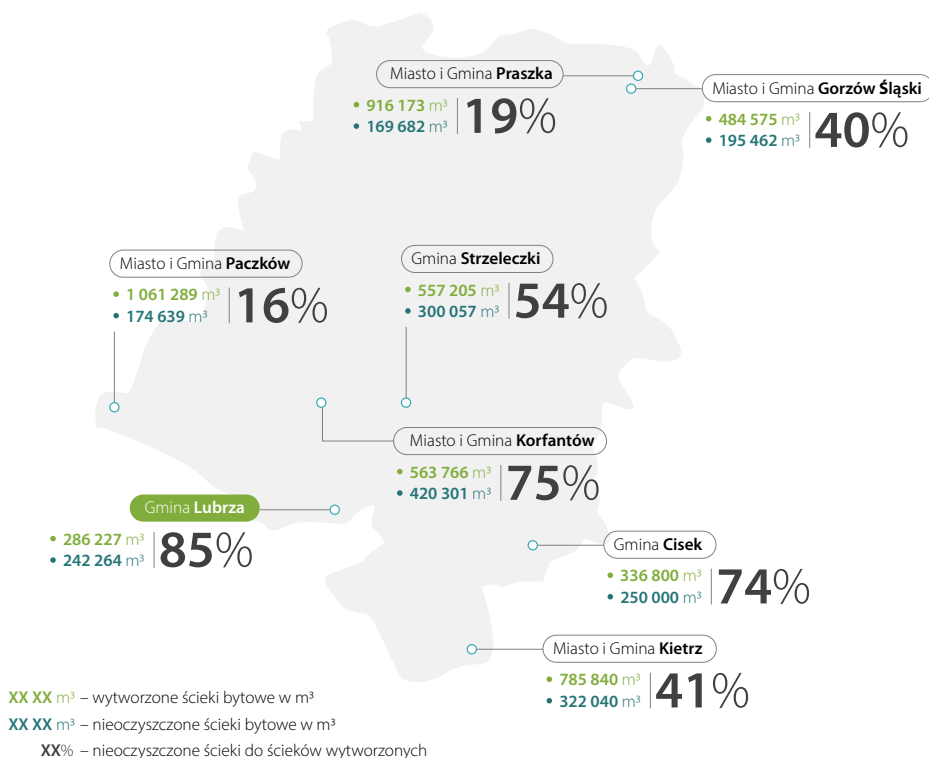
Do oczyszczania
nie przekazano
ponad 40%
wytworzonych ścieków

1. We wszystkich gminach, w których prowadzona była kontrola stwierdzono, że znaczna część ścieków bytowych pochodzących z terenów nieskanalizowanych nie była odbierana taborem asenizacyjnym lub poddawana oczyszczaniu w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Powyższe wskazuje na istotne ryzyko nieuprawnionego wprowadzania nieczystości ciekłych do środowiska.

Zużycie wody na cele bytowe w tych gminach, w całym okresie objętym kontrolą, wyniosło 6,2 mln m³. Przy uwzględnieniu wskaźnika bezpowrotnego zużycia wody (około 19,27%²), szacunkowa objętość ścieków bytowych wytwarzanych na terenie gmin wyniosła łącznie 5 mln m³, z czego 2,6 mln m³ zostało przekazanych do oczyszczania z wykorzystaniem sieci kanalizacyjnej. [str. 14]

Infografika nr 1

Procentowe ujęcie nieoczyszczonych nieczystości ciekłych w latach 2018–2020 w gminach objętych kontrolą

Źródło: opracowanie własne NIK.

Pozostałe ścieki w ilości 2,4 mln m³ powinny być gromadzone w zbiornikach bezodpływowych lub poddane oczyszczaniu w przydomowych oczyszczalniach ścieków³. Ustalenia kontroli wskazują jednak, że ze zbiorników bezodpływowych odebranych zostało jedynie 134,1 tys. m³ takich nieczystości (6%), a w przydomowych oczyszczalniach ścieków oczyszczono 136,5 tys. m³ (6%). Tym samym, wg szacunkowych

² Wartość wskaźnika bezpowrotnego zużycia wody, wyliczona na podstawie uśrednionych danych przekazanych przez kontrolowane gminy.

³ Według stanu na koniec 2020 r. na terenach nieskanalizowanych zamieszkiwało 36 tys. osób, tj. 53% ogółu mieszkańców z terenów gmin objętych kontrolą (68,4 tys.).

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

danych, którymi dysponowały kontrolowane jednostki, do oczyszczania nie przekazano 2,1 mln m³ ścieków bytowych, tj. aż 41,55% ogółu wytworzonych ścieków (5 mln m³). Na terenie poszczególnych gmin objętych kontrolą, w latach 2018–2020, udział ten wynosił łącznie: 74% – w Cisku, 40% – w Gorzowie Śląskim, 41% – w Kietrze, 73% – w Korfantowie, 85% – w Lubrzy, 16% – w Paczkowie, 19% – w Praszce, 54% – w Strzeleczkach, a jego poziom uzależniony był m.in. od stopnia skanalizowania gminy.
[str. 14]

2. Kontrolowane jednostki były przygotowane organizacyjnie do realizacji zadań związanych z gospodarką ściekową. W strukturach organizacyjnych urzędów, zadania w tym zakresie przypisano poszczególnym komórkom organizacyjnym. Wyodrębniono również stanowiska pracy, którym przypisano zadania wynikające z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz innych aktów prawnych, dotyczących tych zagadnień. Kierownicy kontrolowanych jednostek zapewniali podległym pracownikom dostęp do urzędowych baz danych oraz rejestrów. Umożliwiało to pozyskiwanie informacji zarówno o właścicielach nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, jak również o przedsiębiorcach prowadzących działalność w zakresie opróżniania takich zbiorników. Na podstawie zakresów czynności ustalono też, że większość pracowników, oprócz zadań związanych z gospodarką ściekową, realizowała inne zadania, często związane z szeroko rozumianą gospodarką komunalną, w tym dotyczące spraw związanych z odpadami komunalnymi.

Organizacja gospodarki ściekowej

Pracownicy wykonujący zadania związane z gospodarką ściekową, w całym okresie objętym kontrolą (z wyjątkiem UM w Korfantowie) nie uczestniczyli w szkoleniach specjalistycznych dotyczących tej tematyki. Nie zgłaszali również potrzeb związanych z odbyciem takich szkoleń.
[str. 16]

Brak szkoleń

3. Na terenie wszystkich objętych kontrolą gmin obowiązywały, przyjmowane w formie uchwał rady miejskiej/gminy, regulaminy utrzymania czystości i porządku. W Cisku, Korfantowie i w Lubrzy, w treści tych regulaminów nie określono jednak w sposób precyzyjny częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, co nie odpowiadało regulacji wynikającej z art. 4 ust. 2 pkt 3 ucp. Uchwały te nie zostały jednak zakwestionowane przez Wojewodę Opolskiego, będącego organem nadzoru nad działalnością gminy.

Nieokreślenie minimalnej częstotliwości opróżniania zbiorników

Na terenie wszystkich gmin obowiązywały uchwały w sprawie określenia górnej stawki opłaty ponoszonej przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Uśredniona stawka dla tych obszarów wynosiła 29 zł/m³.
[str. 17]

Burmistrz Korfantowa oraz Wójt Lubrzy nie zapewnili, w całym okresie objętym kontrolą, opracowania projektów programów ochrony środowiska, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W Praszce i w Gorzowie Śląskim nie opracowano raportów z wykonania

Brak programu ochrony środowiska

programów ochrony środowiska, natomiast w Cisku nie dopełniono obowiązku przedstawienia takiego raportu – po jego przekazaniu Radzie Gminy Cisek – Zarządowi Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. [str. 17]

Nierzetelne ewidencje zbiorników

4. Zadania związane z prowadzeniem ewidencji zbiorników bezodpływowych nie były realizowane prawidłowo. W gminach Cisek, Gorzów Śląski, Paczków, Praszka (od 2020 r.) oraz Strzeleczyki ewidencje nie umożliwiały kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników, tj. realizacji podstawowego celu ich prowadzenia, określonego w art. 3 ust. 3 pkt 1 ucpg. Gromadzone dane nie obejmowały bowiem przykładowo informacji o: a/ pojemności zbiorników, b/ zawartych umowach na wywóz nieczystości, c/ ilości odebranych ścieków. W Kietrze, Korfantowie i Lubrzy ewidencje były prowadzone nierzetelnie, z uwagi na brak ujmowania w nich niektórych nieruchomości wyposażonych w urządzenia do gromadzenia nieczystości ciekłych. W Praszce do 2020 r. ww. ewidencja nie była prowadzona. Nieprawidłowości te uniemożliwiały skuteczne monitorowanie prawidłowości realizacji obowiązków wynikających z przepisów ucpg oraz obowiązującego w tym zakresie prawa miejscowego, przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. [str. 18–19]

Prowadzone w gminach ewidencje nie obejmowały części zbiorników bezodpływowych. Liczba zaewidencjonowanych zbiorników, według stanu na koniec 2020 r., wyniosła łącznie 7776 szt. (7120 szt. w 2018 r. oraz 6955 szt. w 2019 r.), natomiast szacunkowa liczba nieruchomości zabudowanych (budynków), które powinny być wyposażone w urządzenia do gromadzenia lub przydomowego oczyszczania nieczystości na koniec 2020 r. wyniosła 10 826. W stosunku do 3050 (28%) nieruchomości, kontrolowane jednostki nie dysponowały jednak informacjami o ich wyposażeniu w urządzenia zapewniające prawidłowe postępowanie z gromadzonymi nieczystościami ciekłymi. Świadczy to o braku wprowadzenia skutecznych mechanizmów umożliwiających identyfikację nieruchomości, które nie zostały wyposażone w takie urządzenia, jak też uzupełnienia danych ewidencyjnych.

W konsekwencji, m.in. nierzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych, dane wykazywane przez gminy (z wyjątkiem Ciska i Paczkowa) w sprawozdaniach SG-01 *Statystyka Gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna*, za poszczególne lata kontroli, nie były zgodne ze stanem faktycznym. W niektórych przypadkach, np. w Praszce, dane dotyczące liczby zbiorników bezodpływowych miały charakter szacunkowy. [str. 18–19]

Zapewnienie możliwości zgłaszania zbiorników

5. Mieszkańcom większości gmin zapewniono możliwość zgłaszania zbiorników bezodpływowych poprzez opracowanie i zamieszczenie na stronach internetowych zbioru obowiązków ciążących na właścicielach nieruchomości oraz wzorów formularzy zgłoszenia do ewidencji (Cisek, Lubrza, Gorzów Śląski). W Kietrze, dodatkowo skierowano do mieszkańców ankietę (formularz aktualizacyjny), która rozpowszechniana była przez sołtysów, jak też dołączana do decyzji podatkowych.

6. Gminy dysponowały ograniczonymi informacjami o umowach na opróżnianie zbiorników bezodpływowych zawartych przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. Z informacji tych wynikało, że w 2018 r. zawarte zostały jedynie 1044 umowy, co stanowiło 15% liczby zaewidencjonowanych zbiorników, a w kolejnych latach odpowiednio: 1791 (26%) i 2102 (27%) umowy. W dwóch spośród ośmiu objętych kontrolą urzędów, dane w tym zakresie nie były gromadzone (Cisek i Kietrz), natomiast w dwóch innych (Gorzów Śląski i Paczków), gromadzono je tylko w latach 2019–2020. [str. 20]

Brak rzetelnych informacji o umowach

Organy wykonawcze gmin nie dokonywały weryfikacji zawarcia ww. umów, pomimo tego, że według gromadzonych danych na koniec 2020 r. jedynie 27% właścicieli zaewidencjonowanych zbiorników bezodpływowych, posiadało umowy na ich opróżnianie. Zaniechanie to uniemożliwiało prawidłowe realizowanie obowiązku zorganizowania przez gminę opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli ww. umów (wynikającego z art. 6 ust. 6 ucpq). W konsekwencji organy wykonawcze gmin nie wydawały z urzędu decyzji ustalających obowiązek uiszczania opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych, wysokość i terminy uiszczania tych opłat oraz sposób i terminy udostępniania zbiorników bezodpływowych, w celu ich opróżnienia (art. art. 6 ust. 7 ww. ustawy). Opłaty te, zgodnie z art. 6 ust. 11 ucpq, stanowią dochód gminy. Dla potrzeb zobrazowania skali zaniechania, przyjmując, że na jedną nieruchomość wyposażoną w zbiornik bezodpływowy, produkcja ścieków wyniosłaby 24,38 m³ rocznie (zgodnie z danymi statystycznymi GUS średnie zużycie wody przez jedną osobę w 2019 r. wynosiło 33,7m³), to wysokość opłat, stanowiących nieustalony dochód dla ośmiu skontrolowanych gmin, za 2020 r. wyniosłaby 4011,6 tys. zł⁴. [str. 21]

Zaniechanie organizacji wywozu zastępczego

7. W latach 2018–2020 w pięciu gminach (Cisek, Gorzów Śląski, Korfantów, Lubrza, Praszka i Strzeleczyki), kierownicy tych jednostek, zaniechali realizacji obowiązku polegającego na sprawowaniu kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w szczególności kontroli posiadania przez właścicieli nieruchomości umów na opróżnianie zbiorników i wywóz nieczystości oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi. W pozostałych trzech przypadkach, w ww. latach przeprowadzono łącznie 69 kontroli, w tym w Kietrz 34 kontrole, co stanowiło 2,4% ilości zaewidencjonowanych zbiorników bezodpływowych wg stanu na koniec 2020 r., w Lubrzy – 15 (2,7%), a w Paczkowie – 20 (1,8%). W trakcie prowadzonych kontroli pracownicy urzędów nie zwracali się o przedstawienie przez właścicieli nieruchomości dokumentów potwierdzających szczelność zbiorników bezodpływowych (w szczególności pochodzących z okresowych kontroli stanu technicznego zbiorników, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 uPb). [str. 21]

Brak kontroli posiadania umów

W trakcie trwania czynności kontrolnych pracownicy urzędów w Kietrz i w Korfantowie przeprowadzili 11 dodatkowych kontroli na podstawie

Nieprawidłowe pozbywanie się nieczystości ciekłych

⁴ 5674 nieruchomości x 24,38m³ = 138 332,12 m³ x 29 zł/m³ = 4 011 631,48 zł.

art. 9u ust. 1 i 3 ucpg, w związku z art. 379 i art. 380 Poś, które wykazały nieprawidłowe postępowanie z nieczystościami ciekłymi. I tak, w Kietrze stwierdzono, że jeden z właścicieli nieruchomości, pomimo wyposażenia jej w zbiornik bezodpływowy, nie gromadził ścieków w tym zbiorniku, natomiast z drugiej nieruchomości nieczystości odprowadzane były bezpośrednio do rzeki. Na terenie gminy Korfantów stwierdzono przypadek odprowadzania nieczystości bytowych do zbiornika na gnojowicę, opróżnianie zbiornika poprzez wywóz lub wypompowanie nieczystości na grunty należące do właściciela nieruchomości, a w pozostałych przypadkach – brak posiadania umów i rachunków za opróżnianie zbiorników bezodpływowych. [str. 21]

Określenie wymagań dla przedsiębiorców

8. We wszystkich gminach organy stanowiące określiły w formie uchwał wymagania dla przedsiębiorców ubiegających się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Stosownie do wymogu wynikającego z art. 7 ust. 3a ucpg, uchwały zawierały, m.in. opis wyposażenia technicznego niezbędnego do realizacji wyżej wymienionych zadań. W całym okresie objętym kontrolą na terenie gmin działało od jednego (Korfantów) do sześciu (Kietrz) podmiotów świadczących usługi opróżniania i transportu nieczystości ciekłych.

9. Burmistrzowie i wójtowie (z wyjątkiem Lubrzy) prowadzili w formie elektronicznej ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. [str. 22]

Nierzetelne sprawozdania kwartalne

10. Podmioty prowadzące ww. działalność obowiązane były do sporządzania kwartalnych sprawozdań, a następnie ich przekazywania organom wykonawczym gmin, w terminie do końca miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczyły. Na podstawie złożonych przez przedsiębiorców sprawozdań za lata 2018–2020 ustalono, że łącznie taborem asenizacyjnym przedsiębiorcy odebrali 165,7 tys. m³ nieczystości ciekłych (w 2018 r. – 73,3 tys. m³, w 2019 r. – 44,4 tys. m³, w 2020 r. – 48 tys. m³). Wartość ta różniła się jednakże od objętości ścieków zebranych taborem asenizacyjnym wykazanych przez gminy w sprawozdaniach SG-01 (219,8 tys. m³) o 51,4 tys. m³ nieczystości ciekłych ogółem, co świadczy o braku należytej rzetelności przy sporządzaniu takich sprawozdań. [str. 22]

Brak weryfikacji terminowości i rzetelności sprawozdań

W większości kontrolowanych jednostek (z wyjątkiem Paczkowa) nie dokonywano weryfikacji rzetelności sprawozdań składanych przez przedsiębiorców, pomimo takiej możliwości przewidzianej w art. 9p ucpg. O nierzetelności takich sprawozdań świadczyły braki (stwierdzone w trakcie kontroli NIK), które dotyczyły, m.in.: a/ nieprawidłowego adresu stacji zlewnej; b/ braku lub niepełnego wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie sprawozdawczym podmioty zawarły lub rozwiązały umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych; c/ zamieszczeniu nieaktualnych numerów zezwoleń; d/ niezamieszczeniu danych dotyczących NIP przedsiębiorcy. W gminach nie podejmowano również

działań zmierzających do wzywania tych podmiotów do uzupełnienia lub poprawy nierzetelnie sporządzonych sprawozdań, jak też wszczynania postępowań skutkujących nałożeniem kar administracyjnych za składanie nierzetelnych sprawozdań. W wyniku tego zaniechania, nie dochodzono należnych gminom dochodów, budżetowych w łącznej kwocie wynoszącej 28,2 tys. zł.

Występowały przypadki braku składania sprawozdań lub ich składania po terminie przez przedsiębiorców realizujących usługi na terenie gmin: Cisek, Gorzów Śląski, Korfantów, Lubrza i Praszka. Pomimo nieterminowego składania sprawozdań, nie nakładano na przedsiębiorców kar pieniężnych, na zasadach przewidzianych w art. 9xb ust. 1 ucpg. Zaniechanie niezwłocznego wszczynania wobec przedsiębiorców postępowań o nałożenie kar pieniężnych, skutkowało brakiem możliwości dochodzenia należnych gminom dochodów w łącznej kwocie wynoszącej 576,8 tys. zł.

W aktualnym stanie prawnym, nie przewidziano możliwości przymuszenia takich podmiotów do przekazywania sprawozdań, o których mowa w art. 9o ucpg, a katalog administracyjnych kar pieniężnych, nie określa kary za zaniechanie złożenia stosownych sprawozdań. [str. 24–25]

11. Pomimo stwierdzenia licznych naruszeń ustawowego terminu do złożenia sprawozdań oraz przypadków ich nierzetelnego sporządzenia, w gminach zaniechano kontroli przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Uniemożliwiło to skuteczną weryfikację spełnienia przez te podmioty warunków niezbędnych do uzyskania zezwolenia na prowadzenie takiej działalności, w tym zapewnienia wymaganego wyposażenia technicznego zarówno pojazdów, jak i bazy transportowej, wykonywania wymaganych zabiegów sanitarnych, a także prawidłowości postępowania z nieczystościami ciekłymi pochodzącymi ze zbiorników bezodpływowych. [str. 25]

Nie prowadzono kontroli przedsiębiorców

12. O braku skutecznego nadzoru nad gospodarowaniem nieczystościami ciekłymi na terenie trzech gmin (Gorzów Śląski, Praszka, Paczków) świadczy również fakt, że ścieki ze zbiorników bezodpływowych były odbierane przez przedsiębiorców, którzy nie posiadali zezwoleń na prowadzenie takiej działalności. Stanowiło to naruszenie art. 7 ust. 1 ucpg. We wszystkich trzech przypadkach burmistrzowie nie sporządzili jednak zawiadomień o możliwości popełnienia przez te podmioty wykroczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ucpg, tj. prowadzenia działalności polegającej na opróżnianiu zbiorników bezodpływowych i transporcie nieczystości ciekłych bez wymaganego zezwolenia. [str. 23]

Nielegalne prowadzenie działalności

4. WNIOSKI

Minister Infrastruktury

Mając na uwadze obecnie obowiązujący katalog administracyjnych kar pieniężnych, którym podlegają podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, określony w art. 9xb ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obejmujący: a/ przekazanie nierzetelnego sprawozdania, o którym mowa w art. 9o ww. ustawy; b/ przekazanie po terminie sprawozdania, o którym mowa w art. 9o ww. ustawy, Najwyższa Izba Kontroli wnosi do Ministra Infrastruktury⁵ o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do objęcia odpowiedzialnością prawną przedsiębiorców prowadzących opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych za niezłożenie sprawozdania, o którym mowa w art. 9o ust. 1 ww. ustawy, w terminie wskazanym w art. 9o ust. 2 ww. ustawy. Stosowne zmiany przepisów ustawy mogłyby polegać przykładowo na rozszerzeniu katalogu deliktów dotyczących sprawozdań, których popełnienie jest zagrożone sankcją w postaci kary pieniężnej, o której mowa w art. 9xb ww. ustawy.

W aktualnym stanie prawnym brak jest bowiem możliwości przymuszenia podmiotu prowadzącego, na podstawie udzielonego przez właściwy organ zezwolenia, działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych do przekazania sprawozdań, o których mowa w art. 9o ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W sposób istotny różnicuje to sytuację prawną takich podmiotów od sytuacji prawnej podmiotów, które przekażą wymagane sprawozdania po terminie lub przedstawią w nich nierzetelne dane – w takich bowiem przypadkach właściwy organ nakłada administracyjną karę pieniężną, natomiast w sytuacji zaniechania przekazania wymaganego sprawozdania, brak jest możliwości nałożenia takiej kary w oparciu o przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Jednocześnie z przepisów tej. ustawy nie wynika możliwość cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych w oparciu o przepis art. 9 ust. 2 ww. ustawy po uprzednim wezwaniu do niezwłocznego zaniechania naruszania warunków określonych w zezwoleniu, gdyż w decyzji administracyjnej zezwalającej na prowadzenie takiej działalności określa się – zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 6 – inne wymagania szczególne, wynikające z odrębnych przepisów (a obowiązek przekazywania sprawozdań kwartalnych wynika wprost z art. 9o ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach).

Wprowadzenie postulowanej zmiany w przepisach ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie sporządzania i przekazywania sprawozdań przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,

⁵ Kierującego zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury (Dz. U. z 2021 r. poz. 937) działem administracji rządowej *gospodarka wodna*. Zgodnie z art. 13a ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1893) dział ten obejmuje m.in. określenie zasad i warunków zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków.

zapewniłoby ich komplementarność z aktualnie obowiązującymi przepisami ww. ustawy odnoszącymi się do sporządzania i przekazywania sprawozdań przez te podmioty oraz sankcji za naruszenie obowiązków w tym zakresie.

Najwyższa Izba Kontroli wnosi do Wojewody Opolskiego jako organu nadzoru nad działalnością gminną, zgodnie z art. 86 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁶, o podjęcie działań zmierzających do analizy obowiązujących w gminach położonych na terenie województwa opolskiego regulaminów utrzymania czystości i porządku. W przypadku stwierdzenia niezgodności z prawem takich uchwał – o podjęcie działań przewidzianych w przepisach o samorządzie gminnym, zmierzających do wyeliminowania tych przepisów z obrotu prawnego, poprzez zastosowanie środków, o których mowa w art. 91 lub w art. 93 ustawy o samorządzie gminnym.

Wojewoda Opolski

Publicznie dostępne orzeczenia⁷ sądów administracyjnych rozpatrujących skargi organów nadzoru na ww. uchwały lub skargi gmin na rozstrzygnięcia nadzorcze organów nadzoru, wskazują na przyjęcie w tym orzecznictwie stanowiska, zgodnie z którym częstotliwość pozbywania się nieczystości ciekłych oznacza powtarzalność zdarzeń w określonym przedziale czasowym (w jednostce czasu) – regulamin czystości i porządku w gminie musi zatem wskazywać konkretne terminy wykonania nałożonego regulaminem obowiązku tak, aby jego wykonanie stało się realne. Brak realizacji tego obowiązku pociąga za sobą kolejne działania, możliwe do podjęcia na podstawie art. 6 ust. 6 i ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a niewykonywanie obowiązków określonych w regulaminie zagrożone jest – zgodnie z art. 10 ust. 2a w związku z ust. 2 ww. ustawy – karą grzywny.

Najwyższa Izba Kontroli wnosi do organów wykonawczych gmin o zapewnienie systematycznego podejmowania działań, o których mowa w art. 6 ust. 5a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, polegających na kontrolowaniu posiadania umów dotyczących korzystania z usług wykonywanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczenia opłat za usługi, a w przypadku stwierdzenia, że takich umów nie zawarto – o zorganizowanie zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych, o którym mowa w art. 6 ust. 6–7 ww. ustawy.

Organy wykonawcze gmin

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1372.

⁷ Przykładowo wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 17 lutego 2021 r. w sprawie II SA/GI 1298/20 (<https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/DDC7A69F43>), wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 18 stycznia 2021 r. w sprawie IV SA/Wa 2301/20 (<https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/1119E4A47F>) oraz z 3 grudnia 2020 r. w sprawie IV SA/Wa 1870/20 (<https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/AD079540A0>).

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Przygotowanie organizacyjne urzędów do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli pomimo prawidłowego przygotowania organizacyjnego urzędów do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej, objęte kontrolą gminy nie podejmowały skutecznych działań mających na celu ograniczenie ryzyka nieuprawnionego wprowadzania nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych do środowiska.

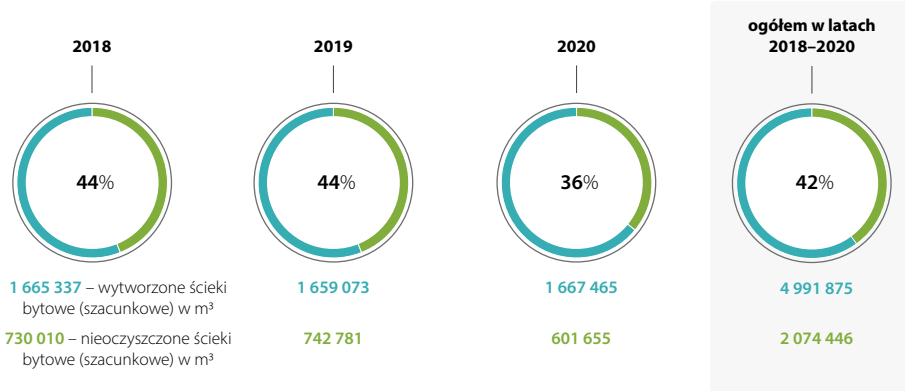
Uwzględniając dane pozyskane od przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych oraz jednostek kontrolowanych, które w szczególności pochodziły ze zbiorów takich jak: rejestr adresów, zestawienie liczby mieszkańców gmin wg adresów, rejestry prowadzone na potrzeby podatkowe, a także ewidencje deklaracji w zakresie odpadów komunalnych ustalono, że tereny nieskanalizowane ośmiu objętych kontrolą gmin, zamieszkiwało 36 tys. osób, co stanowiło 53% ogółu mieszkańców tych gmin.

Nie oczyszczono
2074,5 tys. m³
nieczystości ciekłych

Zużycie wody na cele bytowe, w całym okresie objętym kontrolą, wyniosło 6183,7 tys. m³, natomiast szacunkowy wskaźnik procentowy bezpowrotnego jej zużycia na cele bytowe, na kontrolowanym obszarze, wyniósł średnio około 19,27%. Przy uwzględnieniu średniego wskaźnika zużycia bezpowrotnego wody, szacunkowa objętość ścieków bytowych wytwarzanych na kontrolowanym obszarze wyniosła 4991,9 tys. m³. Według danych którymi dysponowały kontrolowane jednostki, do kanalizacji trafiło 2646,8 tys. m³ ścieków, taborem asenizacyjnym odprowadzono 134,1 tys. m³, a w przydomowych oczyszczalniach ścieków oczyszczono 136,5 tys. m³. Tym samym potencjalna objętość ścieków nieoczyszczonych, wprowadzonych do środowiska poza systemem kanalizacji zbiorczej lub indywidualnej, w latach objętych kontrolą wyniosła 2074,4 tys. m³ i stanowiła 42% ogółu nieczystości ciekłych wytworzonych na terenie objętym kontrolą.

Infografika nr 2

Procentowe ujęcie nieoczyszczonych nieczystości ciekłych w latach 2018–2020

Źródło: opracowanie własne NIK.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Ryzyko pozbywania się przez mieszkańców z terenów nieskanalizowanych ścieków poza systemem ich zbierania i oczyszczania funkcjonowało również w niektórych programach ochrony środowiska przyjmowanych w objętych kontrolą gminach, jako zidentyfikowany problem mający wpływ na ochronę środowiska i jego realne zagrożenie. W ww. programach identyfikowano również ryzyko nieuszczelności zbiorników bezodpływowych (Gorzów Śląski, Kietrz, Paczków, Praszka).

Zebrane w trakcie kontroli dane, potwierdzają skuteczność zbiorczych sieci kanalizacyjnych jako instrumentu, który przeciwdziała pozbywaniu się nieczystości ciekłych do środowiska, ponieważ 47% ludności (32 377 osób wg stanu na koniec 2020 r.) zamieszkujących tereny skanalizowane objęte kontrolą, oddało do oczyszczenia łącznie (w latach 2018–2020) 2646,8 tys. m³, tj. 53% szacunkowej objętości ścieków bytowych (wynoszącej 4991,9 tys. m³). Daje to w przybliżeniu 27,24 m³ nieczystości rocznie na osobę.

Tabor asenizacyjny okazał się nieskuteczny

System odbioru ścieków taborom asenizacyjnym okazał się natomiast, zdaniem NIK, nieskuteczny. Przy ostrożnych założeniach co do objętości wody dostarczonej i rzetelności danych o nieczystościach ciekłych zebranych taborom asenizacyjnym, którymi dysponowały objęte kontrolą gminy, to 53% mieszkańców z terenów nieskanalizowanych (36 035 osób wg stanu na koniec 2020 r.) oddało do oczyszczania ogółem w latach 2018–2020 – według danych przekazanych przez gminy – jedynie 134,1 tys. m³ (tj. 6% nieoczyszczonych nieczystości ciekłych). Daje to w przybliżeniu 1,24 m³ nieczystości rocznie na osobę.

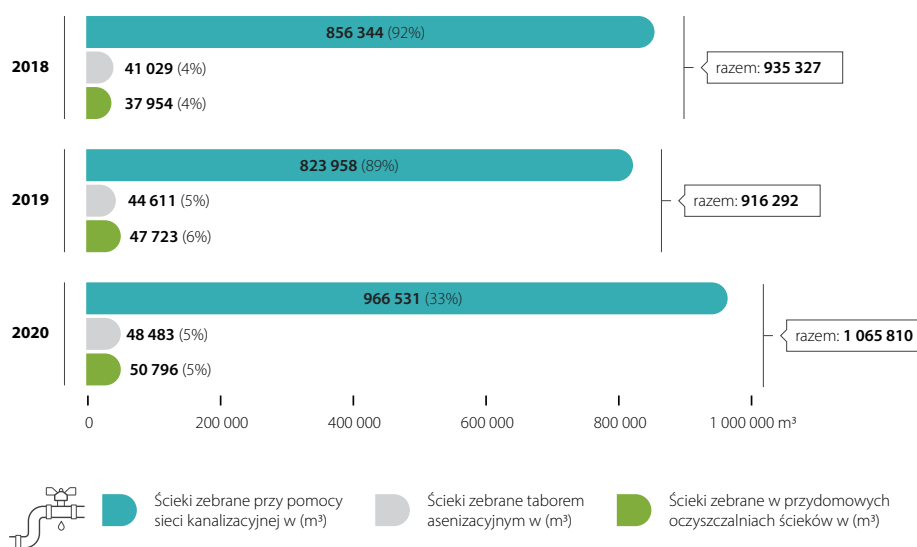
Na podstawie zebranych w trakcie kontroli danych ustalono, że w 2020 r. wskaźnik zużycia wody wynosił 30,36 m³/rok/osobę⁸, a wskaźnik wytworzenia ścieków – 24,38 m³/rok/osobę⁹, zatem objętość nieczystości ciekłych wytworzona w 2020 r. przez 36 035 mieszkańców z terenów nieskanalizowanych powinna wynieść w przybliżeniu 878 533,3 tys. m³. Tymczasem taborom asenizacyjnym za ten rok zebrano jedynie 48 483 m³ ścieków, tj. osiemnastokrotnie mniej.

⁸ Zużycie wody w 2020 r. 2 076 403 m³/68372 osoby = 30,36 m³.

⁹ Wytworzone ścieki w 2020 r. 1 667 465 m³/68372 osoby = 24,38 m³.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 3
Nieczystości ciekłe zebrane w latach 2018–2020

Źródło: opracowanie własne NIK.

Pracownicy posiadali niezbędne warunki i narzędzia do wykonywania zadań

W strukturach organizacyjnych wszystkich urzędów, zadania w zakresie gospodarki ściekowej zostały przypisane poszczególnym komórkom organizacyjnym. Wyodrębnione zostały również stanowiska pracy, których pracownicy odpowiedzialni byli za wykonywanie zadań gmin przewidzianych w przepisach o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz innych aktów prawnych, dotyczących tych zagadnień. Pracownikom tym zapewniono również niezbędne narzędzia do realizacji takich zadań, w tym dostęp do ewidencji, baz danych, systemów prawnych oraz informatycznych pakietów biurowych.

Przykład

Regulamin organizacyjny Urzędu **Gminy Cisek** został nadany w 1997 r. i od tego czasu wprowadzono do niego jedną zmianę (w 2005 r.), polegającą na dostosowaniu nazewnictwa organów gminy do obowiązujących w tym zakresie przepisów o samorządzie gminnym oraz na zmianie nazwy jednego stanowiska pracy, natomiast zakresy czynności pracowników Urzędu odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność zostały im określone w 2001 r. i nie były później zmieniane. Zdaniem NIK, dokumentów takich nie sposób uznać za aktualne.

Zgodnie ze standardem kontroli zarządczej A.3 Struktura organizacyjna, o którym mowa w załączniku do komunikatu w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań, zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w sposób przejrzysty i spójny, a aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Pracownicy urzędów objętych kontrolą, z wyjątkiem Urzędu Miejskiego w Korfantowie, pomimo zapewnienia takiej możliwości przez kierowników jednostek objętych kontrolą, nie uczestniczyli w szkoleniach dotyczących prawidłowości realizacji zadań wynikających z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ponadto pracownicy tych urzędów nie zgłaszali potrzeb szkoleniowych w tym temacie. Po okresie objętym kontrolą w lutym 2021 r., pracownik Urzędu Gminy Strzeleczyki wziął udział w szkoleniu pt. *Zadania gmin związane z usuwaniem nieczystości ciekłych – kary finansowe za brak kontroli*.

Pracownicy urzędów nie byli objęci specjalistycznymi szkoleniami

Pomimo organizacyjnego przygotowania urzędów, kontrolowane jednostki nie zapewniły skutecznego wykonywania obowiązków wynikających z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku na terenie gmin. Stwierdzone nieprawidłowości sprowadzały się do: a/ nierzetelnego ewidencjonowania zbiorników bezodpływowych, b/ zaniechania wykonywania kontroli gromadzenia nieczystości ciekłych oraz kontroli posiadania przez właścicieli nieruchomości umów na wywóz nieczystości, c/ nierzetelnego weryfikowania sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości na terenie objętych kontrolą gmin, czy też d/ zaniechania wszczynania postępowań o nałożenie kar pieniężnych na przedsiębiorców składających nierzetelne sprawozdania kwartalne lub składających te sprawozdania po wyznaczonym terminie.

Obowiązki wynikające z ucpg nie były prawidłowo realizowane

Kierownicy jednostek objętych kontrolą, wyjaśniając przyczyny powstania niektórych z tych nieprawidłowości, niejednokrotnie wskazywali na braki kadrowe, występujące w ich urzędach (w tym związane z nakładaniem na samorządy nowych zadań). Pracownicy tych jednostek, oprócz przypisanych obowiązków w zakresie gospodarki ściekowej, realizowali również inne zadania, wynikające z zakresów czynności i bieżących potrzeb urzędu. Stan taki – zdaniem NIK – mógł przyczynić się do niedostatecznego poziomu realizacji zadań związanych z gospodarką ściekową.

Na terenie wszystkich objętych kontrolą gmin obowiązywały regulaminy czystości i porządku, stanowiące akty prawa miejscowego. Regulaminy te zostały wprowadzone na podstawie uchwał organów stanowiących gmin, podejmowanych na podstawie art. 4 ust. 1 ucpg.

We wszystkich gminach obowiązywały regulaminy utrzymania czystości i porządku

W Cisku, Korfantowie i w Lubrzy, w treści tych regulaminów nie określono jednak w sposób precyzyjny częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, co nie odpowiadało regulacji wynikającej z art. 4 ust. 2 pkt 3 ucpg. Wyżej wymienione uchwały nie zostały zakwestionowane przez Wojewodę Opolskiego, jako organ nadzoru nad działalnością gminy.

Część uchwał nie określała częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych

Przykład

W regulaminie wprowadzonym uchwałą nr XXIV/149/213 Rady **Gminy Cisek** z dnia 22 kwietnia 2013 r. wskazano, że częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe powinna uniemożliwiać przepełnienie zbiornika i wylanie się nieczystości na powierzchnię terenu do gruntu lub wód.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Postanowienia takie zdaniem NIK, nie odpowiadały regulacji wynikającej z art. 4 ust. 2 pkt 3 ucpg, zgodnie z którą regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, dotyczące m.in. częstotliwości pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości. Publicznie dostępne orzeczenia sądów administracyjnych prezentują stanowisko, zgodnie z którym częstotliwość pozbywania się nieczystości ciekłych oznacza powtarzalność zdarzeń w określonym przedziale czasowym (w jednostce czasu) – regulamin czystości i porządku w gminie musi zatem wskazywać konkretne terminy wykonania nałożonego regulaminem obowiązku tak, aby jego wykonanie stało się realne.

Gminy nie korzystały z możliwości określenia innych dodatkowych sposobów dokumentowania odbioru nieczystości ciekłych

Rady gmin nie korzystały z możliwości określenia w formie uchwał, w zależności od lokalnych warunków, innych sposobów udokumentowania przez mieszkańców wykonania obowiązków polegających na pozbywaniu się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ucpg. Tym samym mieszkańcy nie byli zobowiązani do przedkładania na taką okoliczność np. pisemnych zleceń, rachunków, czy faktur VAT.

Średnia, górna stawka za usługi opróżniania wywozu ścieków wyniosła 29 zł/m³

We wszystkich kontrolowanych gminach, podjęte zostały uchwały w sprawie określenia górnych stawek ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi związane z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i odbiorem nieczystości ciekłych. Średnia wysokość takiej opłaty w latach objętych kontrolą, wyniosła 29 zł/m³. Tym samym burmistrzowie i wójtowie zapewnili sobie możliwość wydawania decyzji o zastępczym wywozie nieczystości, gdyż zgodnie z art. 6 ust. 7 pkt 2 ucpg, wysokość opłat za wywóz nieczystości na podstawie decyzji wylicza się z zastosowaniem górnych stawek tych opłat, określonych w aktach prawa miejscowego.

Wystąpiły nieprawidłowości dotyczące programów ochrony środowiska

Zgodnie z brzmieniem art. 17 ust. 1 Poś, wójtowie, burmistrzowie oraz prezydenci miast w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządzają gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych. Burmistrz Korfantowa oraz wójt Lubrzy nie opracowali, a w konsekwencji nie przedstawili organom stanowiącym tych gmin projektów programów ochrony środowiska. Powyższe zaniechanie stanowiło naruszenie ww. przepisu.

Z realizacji programu ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co dwa lata raporty, które przedstawia radzie gminy i organowi wykonawczemu powiatu (zgodnie z brzmieniem art. 18 ust. 2 Poś). W trzech skontrolowanych gminach nieprawidłowo realizowano ten obowiązek. Pomimo bowiem opracowania i przedstawienia Radzie Gminy Cisek wskazanego raportu, nie przedstawiono go niezwłocznie Zarządowi Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego (nastąpiło to dopiero po upływie dwóch lat), w Gorzowie Śląskim zaniechano przedstawienia raportu zarówno organowi stanowiącemu gminy jak również (następczo) Zarządowi Powiatu Oleskiego, natomiast burmistrz Praszki nie opracował i nie przedstawił Radzie Miejskiej w Praszce ww. raportu z wykonania programu ochrony środowiska. Ponownie jako przyczynę powstania nieprawidłowości wskazano niedopatrzanie spowodowane nadmiarem obowiązków pracownika odpowiedzialnego za to zadanie.

5.2. Egzekwowanie przez organy wykonawcze gmin realizacji obowiązków właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz monitoring częstotliwości ich opróżniania

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli zadania własne gmin określone w przepisach ucpg, w odniesieniu do gromadzenia i pozbywania się nieczystości ciekłych na terenach nieskanalizowanych, nie były realizowane prawidłowo. W szczególności w kontrolowanych jednostkach nie zapewniano zgodnego z art. 3 ust. 3 pkt 1 ucpg oraz rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych. Ewidencja ta nie zawierała bowiem informacji umożliwiających kontrolę częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych. Nadrzędnym celem prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych, jest zapewnienie możliwości kontroli częstotliwości opróżniania takich zbiorników oraz opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej. Powyższe wynika wprost z art. 3 ust. 3 pkt 1 ucpg. Dlatego też, zdaniem NIK, rzetelność takiej ewidencji winna sprowadzać się do zamieszczenia w niej niezbędnych danych, dzięki którym możliwym będzie zrealizowanie tego celu. Na potrzeby kontroli przyjęto, że takimi danymi mogłyby być informacje dotyczące: lokalizacji (adresu) nieruchomości i jej właściciela, objętości zbiornika, częstotliwości opróżniania zbiornika, czy też daty zawarcia i terminu obowiązywania umowy na opróżnianie zbiornika.

Przykład

W **Praszce** do 2020 r., nie prowadzono w żadnej formie ewidencji zbiorników bezodpływowych. Zaniechanie to wynikało z braku możliwości zatrudnienia, w ramach posiadanych środków, pracownika, któremu powierzona byłaby realizacja takiego zadania.

W przypadku pięciu gmin dane zamieszczane w ewidencji obejmowały jedynie: w **Cisku** – nazwę miejscowości oraz ulicy, a także nr budynku; w **Gorzowie Śląskim**: imię i nazwisko właściciela, adres nieruchomości i liczbę osób zamieszkujących daną nieruchomość, w Praszce po 2020 r.: imię i nazwisko właściciela, nr posesji; w **Paczkowie**: nr budynku oraz sposób zagospodarowania ścieków¹⁰; w Strzeleczkach – jedynie adres nieruchomości.

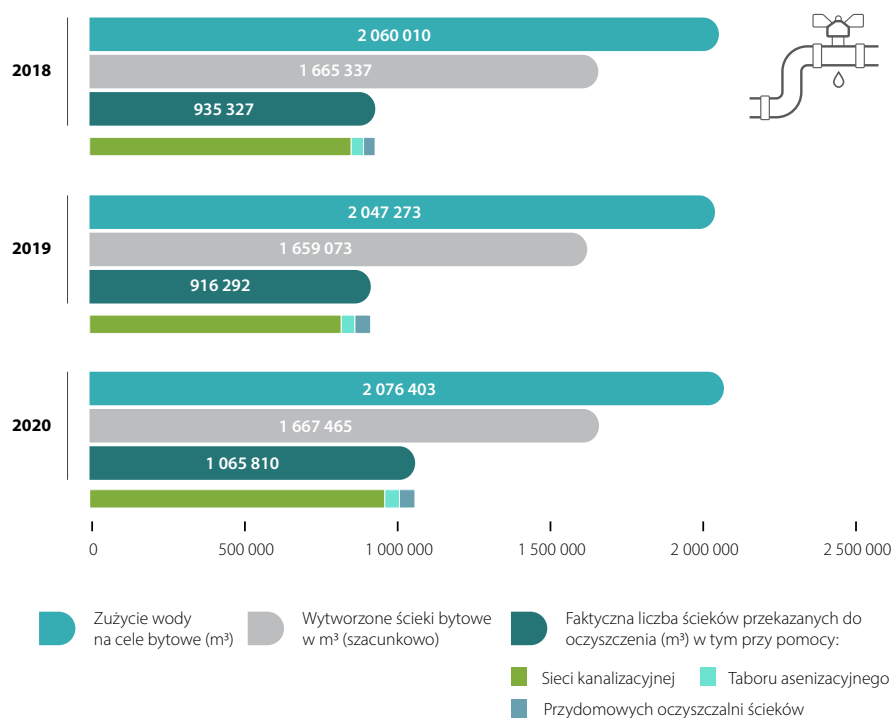
Liczba zbiorników bezodpływowych zaewidencjonowana w kontrolowanych urzędach według stanu na koniec 2020 r. wyniosła 7776 szt. (7120 szt. w 2018 r., 6955 szt. w 2019 r.), natomiast szacunkowa liczba budynków, które powinny być wyposażone w urządzenia do gromadzenia lub przydomowego oczyszczania nieczystości na koniec 2020 r. wynosiła 10 826. Dane te wskazują, że pozostałe 3050 (28%) budynków potencjalnie nie zostało wyposażonych w wyżej wymienione instalacje sanitarne. W stosunku do tych nieruchomości kontrolowane jednostki nie podejmowały jednak skutecznych działań ustalenia sposobu zagospodarowania ścieków bytowych.

Zaewidencjonowano
72% zbiorników
bezodpływowych

¹⁰ Rozróżnienie czy nieczystości gromadzone są w zbiorniku bezodpływowym, czy przydomowej oczyszczalni ścieków.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 4
Nieczystości ciekłe zebrane w latach 2018-2020, na tle wytworzonych ścieków bytowych

Źródło: opracowanie własne NIK.

W celu ustalenia rzetelności danych wykazywanych w ewidencjach zbiorników bezodpływowych według stanu na koniec 2020 r. porównano te dane z danymi zgromadzonymi w rejestrach: a/ adresowych, b/ podatkowych, c/ prowadzonych na potrzeby gospodarki komunalnej (deklaracje śmieciowe).

Różnice w zaewidencjonowanych nieruchomościach stanowiły 44% ogółu objętych kontrolą nieruchomości

W wyniku przeprowadzenia badania ustalono, że w stosunku do 43,7% nieruchomości, które powinny być wyposażone w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków, gminy nie dysponowały informacją o ich wyposażeniu w takie urządzenia. I tak, w gminie Cisek, różnica pomiędzy danymi z ewidencji zbiorników a liczbą nieruchomości wynosiła 42 (z 416 nieruchomości objętych kontrolą), a w pozostałych gminach: Gorzowie Śląskim (475 z 623 nieruchomości), Kietrzu (65 z 175), Korfanowie (493 z 1871), Lubrzy (63 z 271), Praszce (866 z 909), Paczkowie (64 ze 110) oraz Strzeleczkach (3 z 362 nieruchomości).

Brak rzetelności w prowadzeniu ewidencji zbiorników bezodpływowych, przekładał się bezpośrednio na rzetelność sprawozdań statystycznych, do których sporządzania gminy zobowiązuje przepis art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej¹¹. Różnice pomiędzy liczbą zbiorników ujętych w tych ewidencjach a liczbą zbiorników wykazywaną przez gminy objęte kontrolą w sprawozdaniach SG-01 Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna, według

¹¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 955.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

stanu na koniec 2020 r., wynosiła 2362 szt. W prowadzonych w urzędach ewidencjach ujęto bowiem 7776 szt. takich zbiorników, natomiast w sprawozdaniach SG-01, za ten sam okres wykazano 10 138 szt.

Złożone w trakcie kontroli wyjaśnienia, jako główne przyczyny powstania takich różnic, wskazywały na błędy systemu, z którego generowano ewidencję, ograniczenia kadrowe potrzebne do zbudowania rzetelnej bazy danych, a także ze względu na szacunkowy charakter danych, które były prezentowane w sprawozdaniach.

W kontrolowanych jednostkach nie podejmowano działań zmierzających do zorganizowania zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych, w przypadku właścicieli którzy nie zawarli umów w tym zakresie. Zaniechano także kontroli umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych.

Nie organizowano
wywozu zastępczego

Przykład

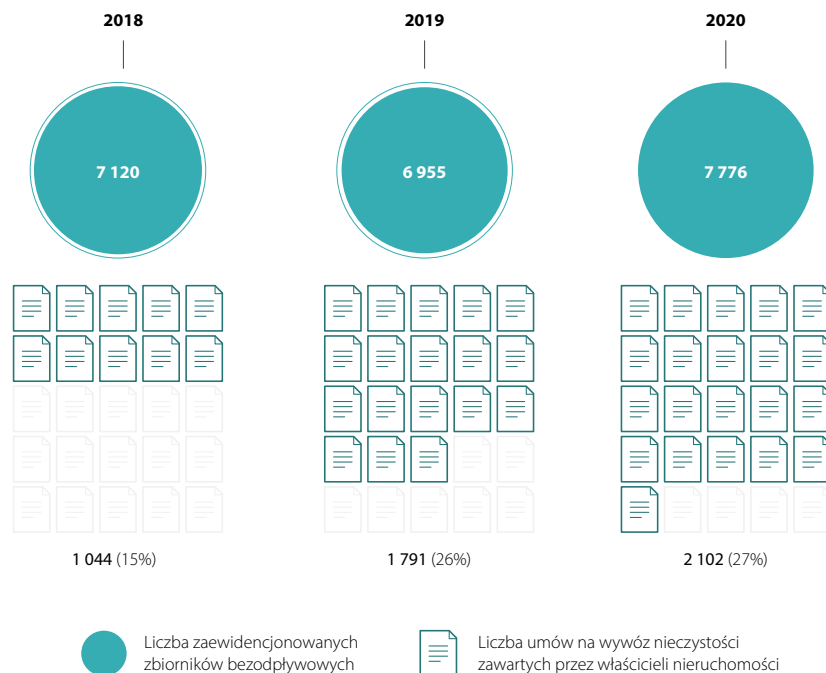
NIK objęła kontrolą próbę 353 nieruchomości, które zostały ujęte w ewidencji zbiorników bezodpływowych i według zgromadzonych w urzędach danych, ich właściciele nie posiadali zawartych umów na wywóz nieczystości ciekłych. Z informacji uzyskanych od przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, w 2020 r. do nieruchomości objętych kontrolą (po uwzględnieniu normatywnego wskaźnika bezpowrotnego zużycia wody), dostarczono łącznie 40 531 m³ wody, natomiast taborem asenizacyjnym odebrano z nich 2532 m³ nieczystości (6,24%). Przy czym z terenu 105 nieruchomości z gmin: Lubrza, Praszka, Strzelecзки, nie odebrano żadnych nieczystości, pomimo dostarczenia do nich 7235 m³ wody. Powyższe wskazuje, że do środowiska z kontrolowanego terenu mogło zostać wprowadzonych co najmniej 37 999 m³ nieoczyszczonych nieczystości ciekłych.

Nieustalony dochód kontrolowanych gmin z tytułu opłaty za wywóz nieczystości ciekłych zorganizowany przez gminę wynosił 1,1 mln zł.

Burmistrzowie i wójtowie, w całym okresie objętym kontrolą zaniechali podejmowania działań zmierzających do zorganizowania systemu zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów w tym zakresie z podmiotami uprawnionymi do prowadzenia takiej działalności. Brak podjęcia działań w celu weryfikacji posiadania wymaganych umów, a następnie – w uzasadnionych przypadkach – zorganizowania zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, dotyczył co najmniej 5674 właścicieli nieruchomości ogółem w kontrolowanych gminach, według stanu na koniec 2020 r., ujętych w ewidencjach zbiorników bezodpływowych. Z ustaleń kontroli wynika bowiem, że jedynie 2102 (27%) spośród 7776 właścicieli ujętych w ewidencji zbiorników bezodpływowych zawarło umowy na opróżnianie i wywóz nieczystości ciekłych, a informacja o takich umowach dostępna była w urzędach.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 5
Odsetek umów na wywóz nieczystości ciekłych, w latach 2018–2020

Źródło: opracowanie własne NIK.

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 6 ucpg, gmina jest obowiązana zorganizować opróżnianie zbiorników bezodpływowych, w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów na wywóz nieczystości ciekłych, o których mowa w art. 6 ust. 1 ucpg. W stosunku do takich osób, organ wykonawczy gminy – stosownie do wymogu określonego w art. 6 ust. 7 ucpg – wydaje z urzędu decyzje, w których ustala: a/ obowiązek uiszczania opłat za (...) opróżnianie zbiorników bezodpływowych; b/ wysokość opłat; c/ terminy uiszczania opłat, o których mowa w pkt 1; d/ sposób i terminy udostępniania (...) zbiorników bezodpływowych, w celu ich opróżnienia.

Potencjalne skutki finansowe mogły wynieść 4 011,6 tys. zł

Potencjalne skutki finansowe, związane z brakiem ustalenia należności gmin z tytułu opłaty za zastępczy wywóz nieczystości, przy założeniu, że: a/ właściciele żadnej z ww. 5674 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, nie zawarli wymaganych umów; b/ w każdej z tych nieruchomości wytwarzano jedynie 24,38 m³ nieczystości ciekłych rocznie (średnia ilość wytworzonych ścieków przez jedną osobę, wyliczona na podstawie danych przedstawionych przez kontrolowane jednostki); to wysokość opłat, stanowiących nieustalony dochód dla ośmiu skontrolowanych gmin, liczonych po średniej wysokości stawki z uchwał organów stanowiących gmin objętych kontrolą (29 zł/m³) za 2020 r. wyniosłaby 4011,6 tys. zł.

Brak kontroli właścicieli w zakresie umów

Pomimo istotnych różnic pomiędzy ilością dostarczonej wody, a ilością odebranych nieczystości ciekłych, wójtowie Ciska i Strzeleczek oraz burmistrzowie Gorzowa Śląskiego, Korfantowa¹² i Praszki, nie realizowali

¹² Przeprowadzono jedną kontrolę doraźną, w wyniku skargi.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

obowiązku polegającego na sprawowaniu kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w szczególności polegającej na kontroli posiadania przez właścicieli nieruchomości umów na opróżnianie zbiorników i wywóz nieczystości oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi. W całym okresie objętym kontrolą, w urzędach tych nie zaplanowano, ani również nie przeprowadzono żadnej kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ucpg. Z wyjaśnień składanych przez kierowników tych jednostek, wynikało m.in., że w dużej mierze spowodowane jest to oporem społecznym, mieszkańców terenów nieskanalizowanych wzbraniających się przed takimi kontrolami oraz brakami kadrowymi.

Stosownie do treści art. 9u ust. 1 ucpg, wójt sprawuje kontrole przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Do kontroli tej stosuje się przepisy art. 379 i art. 380 Poś.

W pozostałych trzech przypadkach, w całym okresie objętym kontrolą przeprowadzono łącznie 69 kontroli. Odpowiednio w: Kietrzu 34 kontrole, co stanowiło 2,4% ilości zaewidencjonowanych zbiorników bezodpływowych wg stanu na koniec 2020 r., w Lubrzy – 15 (2,7%), w Paczkowie – 20 (1,8%). W trakcie prowadzonych kontroli pracownicy urzędów nie oczekiwali od właścicieli nieruchomości okazania dokumentów potwierdzających szczelność zbiorników bezodpływowych (w szczególności pochodzących z okresowych kontroli stanu technicznego, tych zbiorników o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 uPb). Ponadto w Lubrzy nieprawidłowo udokumentowano przeprowadzenie siedmiu kontroli, ponieważ nie sporządzono z nich protokołów, a ustalenia dokumentowano jedynie w notatkach urzędowych.

Z informacji uzyskanych od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Opolu ustalono, że organ ten również w latach 2018–2020, nie przeprowadzał kontroli w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie gmin województwa opolskiego, w zakresie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ich opróżniania i transportu nieczystości ciekłych.

W trakcie trwania czynności kontrolnych pracownicy gmin Kietrz i Korfantów przeprowadzili 11¹³ dodatkowych kontroli na podstawie art. 9u ust. 1 i 3 ucpg, w związku z art. 379 i art. 380 Poś. W wyniku tych kontroli ustalono, że na terenie gminy Kietrz jeden z właścicieli, pomimo wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy, nie gromadził ścieków w tym zbiorniku, natomiast druga nieruchomość nie była wyposażona w zbiornik bezodpływowy, a nieczystości odprowadzane były bezpośrednio do rzeki. Na terenie gminy Korfantów (sześć kontroli) stwierdzono natomiast odprowadzanie nieczystości bytowych do zbiornika na gnojnicę, opróżnianie zbiornika przez właściciela we własnym zakresie poprzez wywóz lub wypompowanie nieczystości na własne grunty oraz, w pozostałych przypadkach, brak posiadania umów i rachunków za opróżnianie zbiorników bezodpływowych.

Kontrolami objęto jedynie 2,4% zaewidencjonowanych zbiorników

Brak kontroli Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska

Dodatkowe kontrole ujawniły istotne nieprawidłowości

¹³ W tym pięć kontroli w Kietrzu, a sześć w Korfantowie.

5.3. Egzekwowanie przez organy wykonawcze gmin realizacji obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości

Uchwały określały wymagania dla przedsiębiorców

Organy stanowiące wszystkich objętych kontrolą gmin określiły wymagania jakie powinni spełniać przedsiębiorcy ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie tych gmin. W uchwałach tych wskazywano m.in. wymagania dotyczące: bazy transportowej, pojazdów samochodowych do opróżniania zbiorników bezodpływowych, miejsc przekazywania nieczystości ciekłych, prowadzenia ewidencji zawartych umów i ilości wywiezionych nieczystości. Zgodnie z treścią art. 7 ust. 3a ucpg, wymagania określone w uchwałach uwzględniały opis wyposażenia technicznego niezbędnego do realizacji ww. zadań.

Postanowienia zawierane w uchwałach skontrolowanych gmin były również zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu określania wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych¹⁴.

Prowadzono elektroniczną ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń

Zgodnie z art. 7 ust. 6b ucpg, wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi w formie elektronicznej ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. W siedmiu spośród ośmiu jednostek objętych kontrolą ewidencja taka była prowadzona w wymaganej formie. Jedynie Wójt Gminy Lubrzy w całym okresie objętym kontrolą zaniechał realizacji tego obowiązku, co wynikało z braku skutecznego nadzoru nad realizacją zadań przez podległego pracownika Urzędu Gminy w Lubrzy.

W latach 2018–2020 organy wykonawcze sześciu gmin wydały łącznie 11 zezwoleń na prowadzenie ww. działalności (w Korfantomie oraz Praszce takie zezwolenia nie były wydawane).

W większości przypadków, postępowania dotyczące udzielenia lub cofnięcia zezwoleń były prawidłowo prowadzone. Stwierdzone w tym zakresie nieprawidłowości miały jednostkowy charakter i odnosiły się w szczególności do naruszenia wymagań formalnych wniosków kierowanych do organu przez przedsiębiorców zainteresowanych prowadzeniem działalności na terenie gminy.

Przykłady

W **Kietrze** zaniechano wyegzekwowania od przedsiębiorcy ubiegającego się o wydanie zezwolenia, usunięcia braków formalnych dotyczących informacji o terminie podjęcia działalności objętej wnioskiem, w konsekwencji wniosek przedsiębiorcy niezgodny był z art. 8 ust. 1 pkt 6 ucpg. Pomimo tego burmistrz udzielił zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

¹⁴ Dz. U. poz. 299.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W **Lubrzy**, pomimo że wniosek jednego z przedsiębiorców nie zawierał niektórych elementów wskazanych w art. 8 ust. 1 pkt 4 i 5 ucpg, zaniechano wezwania przedsiębiorcy do jego uzupełnienia.

W gminie **Cisek** pomimo złożenia przez przedsiębiorcę prowadzącego działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości, informacji o rezygnacji z prowadzenia tej działalności, wójt zaniechał wydania decyzji na podstawie art. 8a ust. 3 ucpg cofającej zezwolenie na prowadzenie działalności w ww. zakresie.

W Cisku oraz Praszce, nie zamieszczano na stronie internetowej urzędów, jak też w Biuletynie Informacji Publicznej wzoru wniosku o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Powyższe zaniechanie stanowiło naruszenie obowiązku wynikającego z art. 8 ust. 5 ucpg i wynikało z braku skutecznego nadzoru nad realizacją zadań przez pracowników kontrolowanych jednostek.

W okresie objętym kontrolą, na terenie gmin i na podstawie uzyskanych zezwoleń, działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych prowadziły 32 podmioty. W Gorzowie Śląskim, Praszce i Paczkowie taką działalność prowadziły również podmioty, które nie posiadały wymaganego zezwolenia. Stanowiło to naruszenie art. 7 ust. 1 ucpg.

Stwierdzono przypadki nielegalnego opróżniania zbiorników bezodpływowych

Przykłady

Przedsiębiorstwo z **Praszki** złożyło sprawozdania za III i IV kwartał 2018 r. W sprawozdaniach tych podmiot wykazywał odbiór nieczystości ciekłych pomimo tego, że decyzja zezwalająca przedsiębiorstwu na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych wygasła 7 maja 2018 r. Przedsiębiorca 8 listopada 2018 r. złożył do Urzędu wnioski o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Burmistrz pismem z 20 listopada 2018 r. wezwał przedsiębiorcę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia wniosku o wydanie zezwolenia, a 27 grudnia 2018 r. wydał decyzję zezwalającą ww. podmiotowi na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z terenu gminy. Tym samym pomiędzy 8 maja 2018 r. a 27 grudnia 2018 r. działalność w tym zakresie była prowadzona nielegalnie.

Pracownicy Urzędu Miejskiego w **Paczkowie** 18 września 2019 r. przeprowadzili kontrolę w zakresie wykonywania przez właściciela nieruchomości obowiązku pozbywania się nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych, poprzez żądanie okazania umowy i dowodów opłacenia za te usługi. W trakcie kontroli stwierdzono, że opróżnianie zbiornika bezodpływowego oraz wywóz nieczystości z ww. nieruchomości wykonał podmiot, który to nie posiadał zezwolenia burmistrza Paczkowa na prowadzenie tego rodzaju działalności. Działalność tego podmiotu potwierdzono również przy okazji kontroli dwóch innych nieruchomości we wrześniu 2020 r. Wprawdzie 16 października 2020 r. podmiot ten złożył do burmistrza Paczkowa wnioski o wydanie zezwolenia na działalność polegającą na opróżnianiu zbiorników bezodpływowych, to jednak nie został on przez przedsiębiorcę uzupełniony o brakujące dane, pomimo prawidłowo doręczonego wezwania. Ostatecznie burmistrz wydał zezwolenie na prowadzenie przez ten podmiot działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych 28 maja 2021 r.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Odpowiedzialność za wykroczenia

We wszystkich przypadkach, w których stwierdzono prowadzenie ww. działalności bez wymaganych zezwoleń, do zakończenia kontroli NIK, organy wykonawcze gmin nie podjęły działań zmierzających do poinformowania właściwych organów o popełnieniu wykroczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ucp. Wg tego przepisu kto prowadzi działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych bez wymaganego zezwolenia podlega karze aresztu lub karze grzywny.

Błędy w sprawozdaniach kwartalnych

Podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, na podstawie art. 9o ust. 1 ucpg zobowiązane były do sporządzania kwartalnych sprawozdań. Sprawozdania te przekazywane powinny być burmistrzom lub wójtom w terminie do końca miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczyły. Na podstawie złożonych przez przedsiębiorców sprawozdań za lata 2018-2020, ustalono, że łącznie taborem asenizacyjnym podmioty te odebrały 165,7 tys. m³ nieczystości ciekłych (w 2018 r. – 73,3 tys. m³, w 2019 r. – 44,4 tys. m³, a w 2020 r. – 48 tys. m³). Wartość ta różniła się jednakże od objętości ścieków zebranych taborem asenizacyjnym wykazanych przez gminy w sprawozdaniach SG-01 o 51,4 tys. m³ nieczystości ciekłych ogółem (219,8 tys. m³). Powyższe, zgodnie ze składanymi wyjaśnieniami wynikało m.in. z różnicy terminów składania sprawozdań przez przedsiębiorców, względem terminu sporządzenia sprawozdań SG-01, ograniczeń kadrowych i natłoku obowiązków, omyłek pisarskich i błędów rachunkowych.

Zaniechanie nakładania kar administracyjnych

Występowały również przypadki braku składania sprawozdań oraz składania sprawozdań po terminie, wynikającym z art. 9o ust. 2 ucpg, przez przedsiębiorców realizujących usługi na terenie gmin: Cisek, Gorzów Śląski, Lubrza, Praszka.

Przykłady

Przedsiębiorca z **Ciska** złożył 31 stycznia 2019 r. sprawozdanie za 2018 r., a nie za poszczególne kwartały 2018 r. Ponadto sprawozdanie za I kwartał 2019 r. złożone zostało dopiero 30 stycznia 2020 r. tj. 275 dni po terminie. W trakcie kontroli ustalono, że w urzędzie nie podjęto udokumentowanych działań zmierzających do wyegzekwowania od ww. podmiotu terminowej realizacji obowiązków określonych w art. 9o ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, które to działania powinny obejmować – przy dochowaniu należytej staranności – przeprowadzenie w tym podmiocie kontroli, o której mowa w art. 9u ust. 1 tej ustawy, dotyczącej przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Na terenie gminy **Lubrza** działał podmiot, który pomimo prowadzenia – zgodnie z udzielonym zezwoleniem – działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, nie przekazywał sprawozdań kwartalnych za żaden z okresów sprawozdawczych w latach 2018–2020.

W **Gorzowie Śląskim** przedsiębiorca złożył sprawozdanie za IV kwartał 2018 r. sześć dni po terminie.

Żaden z organów wykonawczych ww. gmin w związku z nieterminowym składaniem sprawozdań nie nałożył na przedsiębiorców kar pieniężnych w trybie art. 9xb pkt 2 ucp. Wysokość tych kar uzależniona jest

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

od długości opóźnienia i wynosi 100 zł za każdy dzień opóźnienia, nie więcej jednak niż za 365 dni. Zaniechanie podejmowania działań zmierzających do niezwłocznego wszczynania wobec przedsiębiorców postępowań o nałożenie kar pieniężnych, skutkowało brakiem dochodzenia należnych gminie dochodów w łącznej kwocie 576,8 tys. zł.

Pomimo możliwości wynikających z art. 9p ucpg, dotyczących weryfikacji rzetelności przekazywanych danych, w większości gmin nie zapewniono skutecznej i rzetelnej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. O nierzetelności tych sprawozdań, świadczyły stwierdzone w trakcie kontroli NIK braki, nieścisłości lub błędy, polegające m.in. na: a/ wskazaniu nieprawidłowego adresu stacji zlewnej; b/ braku lub niepełnym wykazie właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie sprawozdawczym podmioty zawarły lub rozwiązały umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych; c/ zamieszczeniu nieaktualnych numerów zezwoleń; d/ niezamieszczeniu danych dotyczących NIP przedsiębiorcy. Kontrolowane jednostki nie podejmowały również działań zmierzających do wzywania tych podmiotów do uzupełnienia lub poprawy nierzetelnie sporządzonych sprawozdań, jak też wszczynania postępowań skutkujących nakładaniem kar administracyjnych za składanie nierzetelnych sprawozdań.

Brak weryfikacji terminowości i rzetelności danych wykazywanych w sprawozdaniach

Wysokość kar, stosownie do art. 9xb pkt 1 ucpg, uzależniona jest od zachowania podmiotu prowadzącego działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych w związku z wezwaniem go do uzupełnienia lub poprawienia sprawozdania. I tak, gdy: 1/ nierzetelne sprawozdanie zostało na wezwanie organu uzupełnione lub poprawione w terminie 14 dni – czyn jest sankcjonowanym karą pieniężną od 200 zł do 500 zł, 2/ sprawca nie zastosował się do wezwania o uzupełnienie lub poprawienie sprawozdania – czyn jest sankcjonowanym karą pieniężną od 500 zł do 5000 zł.

W wyniku braku podjęcia takich działań, nie ustalono należnych gminie dochodów budżetowych, w łącznej kwocie 28,2 tys. zł.

Pomimo stwierdzania licznych naruszeń wyznaczonego terminu do złożenia sprawozdań oraz przypadków nierzetelnego sporządzenia sprawozdań, we wszystkich objętych kontrolą gminach zaniechano kontroli przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Poza weryfikacją dokumentacji stanowiącej podstawę sporządzenia sprawozdań, zdaniem NIK kontrola taka powinna obejmować weryfikację spełnienia warunków niezbędnych do uzyskania zezwolenia, na prowadzenie działalności (w odniesieniu do zapewnienia wymaganego wyposażenia technicznego pojazdów oraz bazy transportowej, wykonywania wymaganych zabiegów sanitarnych) oraz dokumentowania postępowania z nieczystościami ciekłymi pochodzącymi ze zbiorników bezodpływowych.

Brak kontroli przedsiębiorców

Złożone w trakcie kontroli wyjaśnienia, jako główne przyczyny zaniechania takich kontroli, wskazywały ograniczenia kadrowe oraz brak skarg na działalność takich przedsiębiorców.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Cel główny kontroli	Czy organy wykonawcze gminy prawidłowo realizowały wynikające z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku zadania przeciwdziałające wprowadzaniu nieoczyszczonych nieczystości ciekłych do wód lub gleby?
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy urząd był prawidłowo przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe? 2. Czy organ wykonawczy prawidłowo egzekwował realizację obowiązków przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz czy skutecznie monitorował częstotliwość ich opróżniania? 3. Czy organ wykonawczy prawidłowo egzekwował realizację obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości?
Zakres podmiotowy	Kontrolą objęto trzy urzędy gmin (Cisek, Lubrza i Strzelecзки) oraz pięć urzędów miast (w Gorzowie Śląskim, Kietrze, Korfantowie, Praszce i Paczkowie).
Kryteria kontroli	W wymienionych jednostkach kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK, przy uwzględnieniu kryteriów oceny określonych w art. 5 ust. 2 ustawy, tj. legalności, gospodarności i rzetelności
Okres objęty kontrolą	Lata 2018–2020 z wykorzystaniem dowodów powstałych przed lub po tym okresie
Okres przeprowadzenia kontroli	Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w okresie od 19 kwietnia 2021 r. do 30 lipca 2021 r.
Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK	W toku kontroli pozyskano informacje od przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w zakresie objętości ścieków zebranych siecią kanalizacyjną, dostarczonej wody oraz od podmiotów prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych o ilości odebranych z poszczególnych nieruchomości ścieków bytowych.
Udział innych organów kontroli na podstawie art. 12 ustawy o NIK	W kontroli nie uczestniczyły inne organy kontroli
Pozostałe informacje	Kontrola P/21/083 podjęta została z inicjatywy własnej NIK. Wyniki kontroli przedstawiono w ośmiu wystąpieniach pokontrolnych. Do jednego wystąpienia zgłoszone zostały łącznie dwa zastrzeżenia, z których jedno zostało uwzględnionych w części, a drugie oddalone.
Stan realizacji wniosków	W wystąpieniach pokontrolnych sformułowano pięć uwag i 42 wnioski pokontrolne, z których dotychczas pięć nie zrealizowano, 11 zostało zrealizowanych, a 26 jest w trakcie realizacji.
Finansowe rezultaty kontroli	Finansowe rezultaty kontroli wyniosły łącznie 1705 tys. zł.

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Delegatura NIK w Opolu	Urząd Gminy Cisek	Rajmund Frischko
2.		Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim	Rafał Kotarski
3.		Urząd Miejski w Kietrzcu	Dorota Przysiężna-Bator
4.		Urząd Miejski w Korfantowie	Janusz Wójcik
5.		Urząd Gminy w Lubrzy	Mariusz Kozaczek
6.		Urząd Miejski w Praszcze	Jarosław Tkaczyński
7.		Urząd Miejski w Paczkowie	Artur Rolka
8.		Urząd Gminy Strzeleczy	Marek Pietruszka

Wykaz ocen kontrolowanych jednostek

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
		prawidłowe	nieprawidłowe
1.	Urząd Gminy Cisek	Zamieszczono wzór wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników na stronie BIP	Nie przygotowano projektu zmiany postanowień regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy. Przekazanie Zarządowi Powiatu, raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska z dwuletnim opóźnieniem. Ewidencja zbiorników nie zapewniała realizacji celu w jakim była prowadzona.
2.	Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim		Brak zapewnienia rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych. Brak zapewnienia rzetelności sprawozdań statystycznych SG-01. Zaniechano przeprowadzania kontroli umów i właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. Nie przedłożono Radzie Miejskiej oraz Zarządowi Powiatu raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska.

ZAŁĄCZNIKI

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
		prawidłowe	nieprawidłowe
2.	Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim		<p>Nie organizowano zastępczego wywozu nieczystości ciekłych, w stosunku do osób które nie posiadały umów na wywóz nieczystości.</p> <p>Nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty świadczące usługi wywozu nieczystości.</p> <p>Dopuszczono do prowadzenia działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych przez podmiot bez stosownego zezwolenia.</p>
3.	Urząd Miejski w Kietrze	Przeprowadzono 34 kontrole właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe	<p>Niewyegzekwowanie od Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego przedłożenia w wyznaczonym terminie projektu regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków.</p> <p>Brak zapewnienia rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych.</p> <p>Brak zapewnienia rzetelności sprawozdań statystycznych SG-01.</p> <p>Nie organizowano zastępczego wywozu nieczystości ciekłych, w stosunku do osób, które nie posiadały umów na wywóz nieczystości.</p> <p>Nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty świadczące usługi wywozu nieczystości.</p>
4.	Urząd Miejski w Korfantowie		<p>Brak zapewnienia rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych.</p> <p>Brak zapewnienia rzetelności sprawozdań statystycznych SG-01.</p> <p>Zaniechano przeprowadzania kontroli umów i właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe.</p> <p>Nie organizowano zastępczego wywozu nieczystości ciekłych, w stosunku do osób które nie posiadały umów na wywóz nieczystości.</p> <p>Nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty świadczące usługi wywozu nieczystości.</p>

ZAŁĄCZNIKI

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
		prawidłowe	nieprawidłowe
5.	Urząd Gminy w Lubrzy	Przeprowadzono 15 kontroli właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe	<p>Wójt zaniechał przygotowania projektu Programu Ochrony Środowiska.</p> <p>Brak zapewnienia rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych.</p> <p>Brak zapewnienia rzetelności sprawozdań statystycznych SG-01.</p> <p>Nie organizowano zastępczego wywozu nieczystości ciekłych, w stosunku do osób, które nie posiadały umów na wywóz nieczystości.</p> <p>W ograniczonym zakresie prowadzone były kontrole dotyczące gromadzenia i pozbywania się nieczystości z nieruchomości położonych na terenach nieskanalizowanych.</p> <p>Nie prowadzono ewidencji wydanych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych</p> <p>Nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty świadczące usługi wywozu nieczystości.</p>
6.	Urząd Miejski w Paczkowie	Przeprowadzono 20 kontroli właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe	<p>Brak zapewnienia rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych.</p> <p>Burmistrz, nie podejmował skutecznych działań w celu wyegzekwowania comiesięcznego opróżniania zbiorników bezodpływowych przez właścicieli nieruchomości.</p> <p>Nie organizowano zastępczego wywozu nieczystości ciekłych, w stosunku do osób, które nie posiadały umów na wywóz nieczystości.</p> <p>Dopuszczono do prowadzenia działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych przez podmiot bez stosownego zezwolenia.</p>

ZAŁĄCZNIKI

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
		prawidłowe	nieprawidłowe
7.	Urząd Miejski w Praszcze		<p>Burmistrz nie sporządził raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska.</p> <p>Brak zapewnienia rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych.</p> <p>Brak zapewnienia rzetelności sprawozdań statystycznych SG-01.</p> <p>Nie organizowano zastępczego wywozu nieczystości ciekłych, w stosunku do osób które nie posiadały umów na wywóz nieczystości.</p> <p>Zaniechano przeprowadzania kontroli umów i właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe.</p> <p>Nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty świadczące usługi wywozu nieczystości.</p> <p>Dopuszczono do prowadzenia działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych przez podmiot bez stosownego zezwolenia.</p>
8.	Urząd Gminy Strzeleczy	<p>W toku postępowania wójt gminy wezwał podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych do uzupełnienia i poprawienia złożonych sprawozdań kwartalnych</p>	<p>Brak zapewnienia rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych.</p> <p>Brak zapewnienia rzetelności sprawozdań statystycznych SG-01.</p> <p>Nie organizowano zastępczego wywozu nieczystości ciekłych, w stosunku do osób, które nie posiadały umów na wywóz nieczystości.</p> <p>Zaniechano przeprowadzania kontroli umów i właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe.</p> <p>Nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty świadczące usługi wywozu nieczystości.</p>

*1) pozytywna/negatywna/w formie opisowej

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych

Urząd gminy¹⁵ jest jednostką organizacyjną gminy dla świadczenia pomocy wójtowi, jako organowi wykonawczemu, w realizacji zadań gminy. Do zadań własnych gminy należą m.in. sprawy kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych.

Charakterystyka podmiotów kontrolowanych

W zakresie gospodarki ściekowej, prowadzonej z wykorzystaniem zbiorników bezodpływowych, gmina odpowiada m.in. za:

- objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych, w tym budowę, utrzymanie i eksploatację stacji zlewnych;
- prowadzenie wskazanych w przepisach prawa ewidencji wyposażenia nieruchomości w zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków;
- zapewnienie zastępczego opróżniania zbiorników na nieczystości ciekłe, w przypadku nieposiadania przez właściciela nieruchomości umowy na realizację tej usługi;
- sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- dokonywanie przeglądu obszarów i granic aglomeracji;
- kontrolę działalności gospodarczej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego;
- wydawanie zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżnienia zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz sprawowanie nadzoru nad podmiotami prowadzącymi tę działalność.

Do kontroli wytypowano osiem urzędów gmin. Jako kryteria wyboru przyjęto dużą liczbę zbiorników (powyżej 1000) obsługiwanych na terenie gminy oraz jednocześnie niski stopień dostępności sieci kanalizacyjnej, wyrażony różnicą pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji (powyżej 50%). Przy tych założeniach kontrola miała objąć zapewnienie odbioru nieczystości ciekłych z ok. 11 500 zbiorników bezodpływowych, tj. z 23% wszystkich takich zbiorników z terenu województwa, a równocześnie dotyczyć miała gmin, w których gospodarka ściekami komunalnymi nadal opierała się na zbiornikach bezodpływowych.

Dobór jednostek do kontroli

Stosownie do art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie spraw dotyczących m.in. kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych. Do tych zadań zalicza się również zapewnienie prawidłowej gospodarki ściekami bytowymi, w tym tych, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym. Zgodnie z art. 379 ust. 1 ustawy

Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych

¹⁵ Należy rozumieć przez to także urząd miasta, urząd miejski oraz urząd miasta i gminy.

Prawo ochrony środowiska, wójt (burmistrz lub prezydent miasta) sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tego organu.

W art. 3 ust. 1 dyrektywy Rady 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych¹⁶ wskazano m.in., że państwa członkowskie zapewniają aby wszystkie aglomeracje były wyposażone w system zbierania ścieków komunalnych. W przypadku gdy ustanowienie systemu zbierania nie jest uzasadnione, ponieważ nie przyniosłoby to korzyści dla środowiska lub powodowałoby nadmierne koszty, należy zastosować pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy zapewniające ochronę środowiska.

Wymóg z art. 3 ust. 1 przywołanej wyżej dyrektywy 91/271/EWG został uwzględniony w przepisie art. 83 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, zgodnie z którym w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ten sam co systemy kanalizacji zbiorczej poziom ochrony środowiska.

W polskich przepisach ścieki bytowe są wyodrębnione spośród innych rodzajów ścieków i w rozumieniu art. 16 pkt 62 ustawy Prawo wodne oraz art. 3 pkt 38a ustawy Prawo ochrony środowiska oznaczają ścieki z budynków mieszkalnych, budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków. Przepis § 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 17 października 2002 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych¹⁷ określa, że nieczystości ciekłe dowożone do stacji zlewnej jednym pojazdem asenizacyjnym nie mogą stanowić mieszaniny nieczystości ciekłych bytowych z nieczystościami ciekłymi przemysłowymi.

Zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania i prawidłowej eksploatacji zbiorników bezodpływowych, a także warunki udzielania zezwoleń podmiotom świadczącym usługi w zakresie opróżniania i transportu ścieków bytowych reguluje ustawa o utrzymaniu czystości porządku w gminach oraz akty wykonawcze wydane na jej podstawie w formie rozporządzeń przez ministrów właściwych do spraw: 1/ budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa; 2/ klimatu; 3/ transportu.

Zbiornik bezodpływowy to instalacja i urządzenia do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania, a nieczystości ciekłe to ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych (art. 2 ust. 1 pkt 1 i 5 ucpg). Stosownie do § 34 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁸, zbiorniki bezodpływowe

¹⁶ Dz. Urz. WE L 135 z 30.5.1991, str. 40, ze zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne: Rozdział 15, Tom 002, str. 26.

¹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 939.

¹⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1065, ze zm.

na nieczystości ciekłe mogą być stosowane tylko na działkach budowlanych niemających możliwości przyłączenia do sieci kanalizacyjnej, przy czym niedopuszczalne jest ich stosowanie na obszarach podlegających szczególnej ochronie środowiska i narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz na terenach zalewowych. Powyższe ograniczenia nie dotyczą zbiorników na nieczystości ciekłe, dla których wydana została decyzja na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne. Z art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpw wynika, że właściciel nieruchomości, co do zasady ma obowiązek przyłączyć nieruchomość do sieci kanalizacyjnej, a obowiązek wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych, zachodzi tylko w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona.

Zbiornik na nieczystości ciekłe jest urządzeniem budowlanym w rozumieniu art. 3 pkt 9 ustawy Prawo budowlane. W myśl art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. b tej ustawy właściciel lub zarządca obiektu budowlanego ma obowiązek zapewnić przeprowadzania kontroli okresowych, co najmniej raz w roku, stanu technicznego instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska. Okresową kontrolę przeprowadzają osoby posiadające uprawnienia budowlane (art. 62 ust. 4 uPb), a z jej przebiegu sporządza się protokół stosownie do wymogów art. 62a Prawa budowlanego. Właściciel lub zarządca obiektu budowlanego powinien udostępnić protokoły z okresowych kontroli przedstawicielom organów nadzoru budowlanego oraz przedstawicielom innych organów i instytucji upoważnionych do kontroli utrzymania obiektów budowlanych we właściwym stanie technicznym (art. 65 uPb). Nieprzeprowadzanie okresowych kontroli, a także nieudostępnianie protokołów z tych kontroli, jest wykroczeniem zagrożonym karą grzywny (art. 93 pkt 8 i pkt 10 Prawa budowlanego).

Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest obowiązane przyłączyć do sieci nieruchomość osoby ubiegającej się o przyłączenie nieruchomości do sieci, jeżeli są spełnione warunki przyłączenia określone w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz istnieją techniczne możliwości świadczenia usług (art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁹).

Zadania gminy związane z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych określono w ucpw. Gmina zobowiązana jest prowadzić ewidencję m.in. zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej (art. 3 ust. 3 ucpw). Ponadto wójt, burmistrz, prezydent prowadzi w formie elektronicznej ewidencję przedsiębiorców, którym udzielono i cofnięto zezwolenie w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych – transport asenizacyjny (art. 7 ust. 1 pkt 2 i 6b) ucpw). Na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych wymagane jest uzyskanie zezwolenia. Nie dotyczy to gminnych jednostek organizacyjnych prowadzących działalność

¹⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028.

na obszarze własnej gminy, ale muszą one spełniać warunki wymagane przy udzielaniu takich zezwoleń. Rada gminy określa w drodze uchwały wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych (art. 7 ust. 3a i 5 ucpg). Minister Środowiska 14 marca 2012 r. wydał rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu określania wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, w którym wskazał, że wymagania te powinny być określone m.in. w sposób precyzyjny, zrozumiały, niedyskryminujący, nieograniczający konkurencji oraz nieutrudniający dostępu do rynku. Przedsiębiorca ubiegający się wyłącznie o zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych powinien udokumentować gotowość ich odbioru przez stację zlewną (art. 8 ust. 2a ucpg). Zezwolenie określa: 1/ imię i nazwisko lub nazwę oraz adres zamieszkania lub siedziby przedsiębiorcy; 2/ przedmiot i obszar działalności objętej zezwoleniem; 3/ termin podjęcia działalności; 4/ wymagania w zakresie jakości usług objętych zezwoleniem; 5/ niezbędne zabiegi z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej wymagane po zakończeniu działalności objętej zezwoleniem; 6/ inne wymagania szczególne wynikające z odrębnych przepisów, w tym wymagania dotyczące standardu sanitarnego wykonywania usług, ochrony środowiska i obowiązku prowadzenia odpowiedniej dokumentacji działalności objętej zezwoleniem; 7/ zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych powinno określać również stacje zlewnie, do których dowożone będą ścieki (art. 9 ust. 1 i 1aa ucpg). Zezwolenie wydaje się na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat (art. 9 ust. 1b ucpg). Prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych jest obowiązany w terminie do końca miesiąca po upływie kwartału, którego dotyczy (art. 9o ucpg), sporządzić i przekazać wójtowi wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarł umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu umowy uległy rozwiązaniu lub wygasły. Wykaz ten powinien zawierać imię i nazwisko lub nazwę oraz adres właściciela nieruchomości oraz adres nieruchomości. Ponadto przedsiębiorca jest obowiązany do sporządzania i przekazywania wójtowi informacji dotyczącej ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru danej gminy w terminie do końca miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczy (art. 9o ust. 2 i ust. 3 pkt 3 i 4 ucpg). Wójt na podstawie art. 9u ucpg sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów tej ustawy, a do kontroli stosuje się przepisy art. 379 i art. 380 ustawy Prawo ochrony środowiska. Czynności kontrolne przeprowadza się na podstawie upoważnienia wydanego przez wójta. Osoby upoważnione do dokonania kontroli są uprawnione w szczególności do: 1/ wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6:00 do 22:00 – na pozostały teren; 2/ przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych

czynności kontrolnych; 3/ żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego; 4/ żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.

Art. 10 ucpg stanowi, że kto prowadzi działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych bez wymaganego zezwolenia podlega karze aresztu lub karze grzywny, a kto nie wykonuje obowiązków wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych i gromadzenia ich w tym zbiorniku oraz pozbywa się zebranych nieczystości ciekłych w sposób niezgodny z przepisami podlega karze grzywny. W art. 9xb i 9zb ust. 1b ww. ustawy ustalono wysokość kar nakładanych, w formie decyzji, na prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych za nierzetelne i nieterminowe przekazywanie sprawozdań, o których jest mowa w art. 9o cytowanej ustawy, oraz tryb ich nakładania. Właściciele nieruchomości są zobowiązani do udokumentowania w formie umowy korzystania z usług wykonywanych przez zakład będący gminną jednostką organizacyjną lub przedsiębiorcą posiadającego zezwolenie wójta w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych, przez okazanie takiej umowy i dowodów płacenia za takie usługi (art. 6 ust. 1 ucpg). Gmina jest obowiązana zorganizować opróżnianie zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów o opróżnianie zbiorników bezodpływowych. W takim przypadku wójt wydaje z urzędu decyzje, w której ustala obowiązek uiszczenia opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych wyliczonych z zastosowaniem stawek określonych przez radę gminy oraz określa sposób i terminy udostępniania zbiorników w celu ich opróżnienia (art. 6 ust. 6–12 ww. ustawy).

Nieczystości ciekłe ze zbiorników bezodpływowych dowozi się do stacji zlewnych pojazdem asenizacyjnym. W stacji zlewnej odbiór nieczystości ciekłych potwierdzany jest zgodnie ze wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych. Potwierdzenie otrzymują dostawca nieczystości ciekłych i właściciel stacji zlewnej. W potwierdzeniu zawiera się dane: o objętości odebranych nieczystości ciekłych, dacie ich odbioru, numerze i dacie zawarcia umowy na odbiór nieczystości ciekłych z nieruchomości wyposażonej w zbiornik bezodpływowy, adresie nieruchomości wyposażonej w zbiornik bezodpływowy, numerze rejestracyjnym pojazdu asenizacyjnego.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie wymagań dla pojazdów asenizacyjnych²⁰ określa wymagania techniczne, konstrukcji i wyposażenia oraz warunki jego eksploatacji. W § 10 ww. rozporządzenia podano, że po dokonaniu opróżnienia zbiornika część spustowa zbiornika pojazdu asenizacyjnego powinna być odkazona, a po zakończeniu pracy pojazd powinien być umyty.

²⁰ Dz. U. Nr 193, poz. 1617.

6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2020 r. poz. 2028).
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.).
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.).
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).
6. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 r. poz. 888, ze zm.).
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu określania wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych (Dz. U. poz. 299).
8. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm.).
9. Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84).
10. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2021 r. poz. 779, ze zm.).
11. Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2180).
12. Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1427, ze zm.).
13. Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 955).
14. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych – informacje i dane dotyczące KPOŚK i jego aktualizacji, sprawozdań z wykonania, materiały informacyjne, krajowe akty prawne (<https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/krajowy-program-oczyszczania-sciekow-komunalnych>).

6.4. Wykaz podmiotów którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Infrastruktury
8. Główny Inspektor Ochrony Środowiska
9. Wojewoda Opolski
10. Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
11. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
12. Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
13. Sejmowa Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej
14. Senacka Komisja Samorządu i Administracji Państwowej
15. Senacka Komisja Środowiska
16. gminy województwa opolskiego

6.5. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli

MINISTER INFRASTRUKTURY

Warszawa, dnia 15 grudnia 2021 r.

Znak sprawy: DGWiŻŚ-7.0813.1.2021

Pan
Marian Banaś
Prezes
Najwyższa Izba Kontroli

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 29 listopada 2021 r., znak: LOP.430.002.2021, dotyczące informacji Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli P/21/083 pn. „Realizacja zadań dotyczących odbioru nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych przez wybrane gminy województwa opolskiego”, przekazuję poniższe stanowisko w sprawie.

Resort gospodarki wodnej dostrzega problemy związane z prowadzeniem przez gminy gospodarki ściekowej w sposób prawidłowy, w tym problemy związane ze skutecznym stosowaniem i egzekwowaniem przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 r. poz. 888), dalej jako ustawa ucpg. W związku z tym Ministerstwo Infrastruktury przygotowało pakiet rozwiązań legislacyjnych w ramach projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne i niektórych innych ustaw, który zawiera m.in. zmiany przepisów ustawy ucpg.

Proponowane zmiany obejmują wprowadzenie do ustawy ucpg mechanizmów mobilizujących i sankcyjnych, w szczególności przez:

- doprecyzowanie i wyodrębnienie kwestii dotyczących osadów ściekowych, opróżniania osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków, w zakresie obowiązków związanych z utrzymaniem czystości i porządku odnoszących się do właścicieli nieruchomości, gmin i przedsiębiorców prowadzących swoją działalność w tym zakresie;
- uszczegółowienie i doprecyzowanie obowiązków gmin, w szczególności ewidencyjnych i sprawozdawczych w zakresie gospodarowania nieczystościami ciekłymi i osadami ściekowymi;
- wprowadzeniu przepisów dotyczących administracyjnych kar pieniężnych dla gmin, które nie wykonują obowiązków prowadzenia kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe oraz przydomowych oczyszczalni ścieków;
- wzmocnienie narzędzi prawnych dla gminy poprzez wprowadzenie przepisów karnych za utrudnianie lub udaremnianie przeprowadzenia kontroli, o której mowa w art. 6 ust. 5a, obejmującej m.in. kontrolę dowodów uiszczania opłat za usługi w zakresie pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości m.in. nieczystości ciekłych.

Przedmiotowa kontrola NIK potwierdza konieczność wprowadzenia zmian legislacyjnych w ustawie ucpg, a wniosek NIK skierowany do Ministra Infrastruktury dotyczący objęcia odpowiedzialnością prawną przedsiębiorców za niezłożenie sprawozdania, o którym mowa w art 9o ust. 1 ustawy ucpg, jest zasadny i wpisuje się w koncepcję opracowanego pakietu rozwiązań legislacyjnych. W związku z tym informuję, iż

stosowne przepisy, wynikające z ww. wniosku pokontrolnego NIK, zostaną zaimplementowane do procedowanego projektu ustawy o zmianie ustawy – *Prawo wodne i niektórych innych ustaw*.

Z poważaniem,

Z upoważnienia Ministra Infrastruktury
dokument podpisany elektronicznie przez:

Marek Gróbarczyk

Sekretarz Stanu
Ministerstwo Infrastruktury